

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΦΟΡΟΥ
ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ**

**ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
2000-2003**

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2004

Στατιστική Έρευνα
για την παραχώρηση κρατικών ενισχύσεων
Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων

Η παρούσα Έρευνα υποβάλλεται από τον Έφορο Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, σύμφωνα με το εδάφιο (ι) του άρθρου 9Α των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2004.

Σεπτέμβριος 2004

ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΦΟΡΟΥ
ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Αρ. Φακ.: Ε.Ε.Κ.Ε. 25.07.001.02

Εξοχότατο
Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας,
Λευκωσία

Εξοχότατε,

Έχω την τιμή να υποβάλω τη Στατιστική Έρευνά μου για την περίοδο 2000-2003 αναφορικά με την παραχώρηση κρατικών ενισχύσεων, σύμφωνα με το εδάφιο (ι) του άρθρου 9Α των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2004.

Με εξαιρετική τιμή

(Χρίστος Ανδρέου)
Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων

Λευκωσία, 20 Σεπτεμβρίου, 2004

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1. Νομοθετικό πλαίσιο	3
2. Αποστολή του Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων μετά την 1.5.2004	5
3. Εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις	7
3.1 Ενισχύσεις για τις οποίες ο Έφορος θα εκδίδει δεσμευτικές αποφάσεις	7
3.2 Ενισχύσεις για τις οποίες ο Έφορος θα εκδίδει γνωμοδοτήσεις	8
3.3 Εξαιρέσεις από το πεδίο εφαρμογής του Νόμου	9
4. Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις	10
II. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2000-2003	11
1. Κρατικές ενισχύσεις 2000-2003	13
2. Βιομηχανία και Υπηρεσίες	25
2.1 Οριζόντιοι στόχοι	25
2.2 Συγκεκριμένοι τομείς	28
Μεταποιητική βιομηχανία	28
Αεροπορικές μεταφορές	31
Θαλάσσιες μεταφορές	32
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	33
Τουρισμός	35
3. Ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα	37
4. Μέτρα ενισχύσεων που εγκρίθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή	38
5. Ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis)	40
III. ΚΥΠΡΟΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	41
ΤΕΧΝΙΚΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	44
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I	50
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II	58

ΠΙΝΑΚΕΣ

	Σελίδα
Πίνακας 1: Κρατικές ενισχύσεις και στατιστικά στοιχεία	13
Πίνακας 2: Κρατικές ενισχύσεις και στατιστικά στοιχεία (εξαιρουμένων των δασμοφορολογικών απαλλαγών)	15
Πίνακας 3: Κρατικές ενισχύσεις ανά οικονομικό κλάδο/στόχο	20
Πίνακας 4: Κρατικές ενισχύσεις ανά οικονομικό κλάδο/στόχο (% επί του συνόλου)	21
Πίνακας 5: Κρατικές ενισχύσεις ανά οικονομικό κλάδο/στόχο (εξαιρουμένων των δασμοφορολογικών απαλλαγών)	23
Πίνακας 6: Κρατικές ενισχύσεις κατά μορφή ενίσχυσης	23
Πίνακας 7: Κρατικές ενισχύσεις οριζόντιων στόχων	25
Πίνακας 8: Οριζόντιοι στόχοι κατά μορφή ενίσχυσης	27
Πίνακας 9: Κρατικές ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία	28
Πίνακας 10: Κρατικές ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία (εξαιρουμένων των δασμοφορολογικών απαλλαγών)	29
Πίνακας 11: Κρατικές ενισχύσεις στις μεταφορές	32
Πίνακας 12: Ενισχύσεις προς Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς	33
Πίνακας 13: Ενισχύσεις προς τον τουριστικό κλάδο	35

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

	Σελίδα
Διάγραμμα 1: Κατανομή ενισχύσεων σε κύριες κατηγορίες (2000)	18
Διάγραμμα 2: Κατανομή ενισχύσεων σε κύριες κατηγορίες (2001)	18
Διάγραμμα 3: Κατανομή ενισχύσεων σε κύριες κατηγορίες (2002)	18
Διάγραμμα 4: Κατανομή ενισχύσεων σε κύριες κατηγορίες (2003)	18
Διάγραμμα 5: Κρατικές ενισχύσεις κατά κλάδο/στόχο	22
Διάγραμμα 6: Κρατικές ενισχύσεις 2000-2003 (εξαιρουμένων των δασμοφορολογικών απαλλαγών)	23
Διάγραμμα 7: Κρατικές ενισχύσεις κατά μορφή ενίσχυσης	24
Διάγραμμα 8: Κρατικές ενισχύσεις κατά οριζόντιο στόχο	26
Διάγραμμα 9: Ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία κατά μορφή ενίσχυσης (2000)	30
Διάγραμμα 10: Ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία κατά μορφή ενίσχυσης (2001)	30
Διάγραμμα 11: Ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία κατά μορφή ενίσχυσης (2002)	30
Διάγραμμα 12: Ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία κατά μορφή ενίσχυσης (2003)	30

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με το εδάφιο (ι) του άρθρου 9Α των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2004, ο Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων ετοιμάζει και υποβάλλει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Ετήσια Στατιστική Έρευνα για την παραχώρηση κρατικών ενισχύσεων.

Η παρούσα Στατιστική Έρευνα καλύπτει τη χρονική περίοδο από 1^η Ιανουαρίου 2000 μέχρι 31^η Δεκεμβρίου 2003. Στην παρούσα φάση κρίθηκε ότι θα ήταν χρήσιμο αλλά και αναγκαίο να διεξαχθεί μία διευρυμένη στατιστική επισκόπηση που να καλύπτει την τετραετία 2000-2003, η οποία να μπορεί να αξιοποιηθεί τόσο για στατιστικούς σκοπούς όσο και για λόγους χάραξης πολιτικής στον τομέα της παραχώρησης κρατικών ενισχύσεων. Συνοπτικά, οι λόγοι που επέβαλλαν τη διεξαγωγή στατιστικής έρευνας που να καλύπτει αναδρομικά τα τέσσερα τελευταία έτη είναι οι εξής:

(α) Στις 30 Μαρτίου 2003 συμπληρώθηκε η αξιολόγηση όλων των υφιστάμενων προγραμμάτων ενισχύσεων και των ατομικών ενισχύσεων. Κάποια εξ αυτών κρίθηκε ότι δεν πληρούσαν σωρευτικά όλες τις προϋποθέσεις για χαρακτηρισμό τους ως κρατικών ενισχύσεων, και συνεπώς, ενώ στις προηγούμενες εκθέσεις συνυπολογίζονταν στο ύψος των κρατικών ενισχύσεων, στην παρούσα στατιστική έρευνα έχουν αφαιρεθεί.

(β) Ένας σχετικά μεγάλος αριθμός προγραμμάτων κρατικών ενισχύσεων καθώς επίσης και ατομικών ενισχύσεων δεν είχαν κοινοποιηθεί στο Γραφείο μου για αξιολόγηση στα χρονικά πλαίσια που όριζαν οι περί Ελέγχου των Δημοσίων Ενισχύσεων Νόμοι. Στη συνέχεια, όμως, όταν αυτά εντοπίστηκαν, έπρεπε να περιληφθούν στη στατιστική έρευνα.

(γ) Για ορισμένα στατιστικά μεγέθη, όπως είναι το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ), το συνολικό απασχολούμενο εργατικό δυναμικό, ο αριθμός των εργαζομένων σε συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας κ.ά., ετοιμάστηκαν αναθεωρημένα στοιχεία από τη Στατιστική Υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών.

(δ) Για ένα σημαντικό αριθμό μέτρων είναι αναπόφευκτο να γίνονται εκτιμήσεις αναφορικά με το ύψος των παρεχόμενων ενισχύσεων. Στην παρούσα στατιστική έρευνα έγινε προσαρμογή ορισμένων ποσών ή/και των μεθόδων υπολογισμού έτσι ώστε να απεικονίζεται με περισσότερη ακρίβεια η πραγματικότητα.

(ε) Από ορισμένα σχέδια που καλύπτουν πολλούς τομείς της οικονομίας έχουν αφαιρεθεί οι ενισχύσεις που παραχωρήθηκαν, μεταξύ άλλων, στη γεωργία, κτηνοτροφία, και αλιεία, οι οποίες εξαιρούνται από την παρούσα στατιστική έρευνα.

(ς) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προώθησε πρόσφατα αλλαγές στις κατηγοριοποιήσεις και μεθόδους κατάταξης, τις οποίες ενσωμάτωσε στη δική της στατιστική επισκόπηση για τα κράτη μέλη και ήταν επιβεβλημένο να προσαρμοστούν τα δεδομένα για τα προηγούμενα χρόνια με βάση τη νέα ταξινόμηση.

1. Νομοθετικό Πλαίσιο – Στόχοι του Γραφείου

Ο περί Ελέγχου των Δημοσίων Ενισχύσεων Νόμος του 2001 τέθηκε σε ισχύ στις 30 Απριλίου 2001, ύστερα από σχετική Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αριθμό 53.538 και ημερομηνία 11 Απριλίου 2001. Ο Νόμος αυτός αποσκοπούσε στην εναρμόνιση της Κυπριακής Νομοθεσίας με το κοινοτικό κεκτημένο στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων. Μέσα στα πλαίσια αυτά θεσμοθετήθηκε το Γραφείο του Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων. Πρωταρχικός στόχος του Γραφείου στην προενταξιακή περίοδο ήταν η ικανοποίηση όλων των προϋποθέσεων που είχε θέσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να καταστεί δυνατό το «κλείσιμο» του κεφαλαίου του Ανταγωνισμού, πράγμα που επετεύχθη τον Ιούνιο του 2002. Παράλληλα το Γραφείο προέβη στην αξιολόγηση, με βάση τους κοινοτικούς κανόνες, όλων των υφιστάμενων και νέων ενισχύσεων. Συγκεκριμένα, από το Σεπτέμβριο του 2001, οπότε άρχισε η αξιολόγηση των υφιστάμενων και νέων προγραμμάτων ενισχύσεων και ατομικών ενισχύσεων, μέχρι σήμερα εκδόθηκαν συνολικά 233 αποφάσεις, εκ των οποίων οι 99 ήταν αρνητικές, 39 θετικές, 74 θετικές υπό όρους, ενώ σε 21 περιπτώσεις κρίθηκε ότι το κοινοποιηθέν μέτρο δε συνιστούσε κρατική ενίσχυση.

Επιπρόσθετα, ένα μεγάλο και σημαντικό μέρος των εργασιών του Γραφείου μας ήταν η μελέτη και αξιολόγηση διάφορων μέτρων που κοινοποιήθηκαν από τις Αρμόδιες Αρχές είτε με το έντυπο κοινοποίησης ή με επιστολή, χωρίς όμως να εκδοθεί απόφαση από τον Έφορο. Αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι κατά το 2003 σε 57 περιπτώσεις στάληκαν απαντητικές επιστολές από τον Έφορο, οι οποίες περιείχαν τη γνωμάτευσή του κατά πόσο το συγκεκριμένο μέτρο συνιστούσε ενίσχυση και θα έπρεπε να κοινοποιηθεί στο νενομισμένο έντυπο ή ότι το μέτρο δε συνιστούσε ενίσχυση. Επίσης, σε ορισμένες περιπτώσεις διαπιστώθηκε ότι το μέτρο αφορούσε ενισχύσεις προς τη γεωργία που δεν ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής των περί Ελέγχου των Δημοσίων Ενισχύσεων Νόμων. Οι επιστολές περιείχαν συχνά και κατευθυντήριες γραμμές ως προς τη διαμόρφωση των σχεδίων ενίσχυσης από τις Αρμόδιες Αρχές για να είναι αυτά συμβατά με την κείμενη νομοθεσία για τις κρατικές ενισχύσεις.

Στις 29 Απριλίου 2004 ψηφίστηκε ο περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων

(Τροποποιητικός) Νόμος του 2004, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1^η Μαΐου 2004. Με την ψήφιση του Νόμου αυτού καταργήθηκε η Δευτερογενής Νομοθεσία με εξαίρεση τους περί Ελέγχου των Δημοσίων Ενισχύσεων (Διαφάνεια Χρηματοοικονομικών Σχέσεων μεταξύ του Δημοσίου και των Δημόσιων Επιχειρήσεων) Κανονισμούς του 2003.

Με την προσχώρηση της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ε.Ε. από 1.5.2004, ο τελικός έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων διενεργείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Πιο συγκεκριμένα ορισμένες εξουσίες του Εφόρου Δημοσίων Ενισχύσεων (ο οποίος μετονομάστηκε σε Έφορο Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων) που σχετίζονται με την αξιολόγηση της συμβατότητας των προγραμμάτων ενισχύσεων και ατομικών ενισχύσεων με τη νομοθεσία για τις κρατικές ενισχύσεις έχουν περιέλθει στη δικαιοδοσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ωστόσο, ο Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων θα είναι το εθνικό σημείο επαφής και ο κρατικός συντονιστικός φορέας για θέματα κρατικών ενισχύσεων.

2. Αρμοδιότητες του Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων μετά την 1.5.2004

Η αποστολή του Εφόρου κατά την περίοδο που ακολουθεί την ημερομηνία ένταξης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ε.Ε. καθορίζεται στον τροποποιητικό Νόμο περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων, ο οποίος, όπως προαναφέρθηκε, τέθηκε σε ισχύ την 1^η Μαΐου 2004. Με βάση τον πιο πάνω Νόμο οι κύριες αρμοδιότητες του Εφόρου είναι οι εξής:

- Αξιολογεί και εκδίδει δεσμευτικές αποφάσεις για τη συμβατότητα με τους κοινοτικούς κανόνες των κρατικών ενισχύσεων συγκεκριμένων κατηγοριών ενισχύσεων, οι οποίες απαλλάσσονται από τη διαδικασία κοινοποίησής τους στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως οι ενισχύσεις για την απασχόληση, την επαγγελματική εκπαίδευση, καθώς και οι ενισχύσεις προς τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.
- Γνωμοδοτεί για τη συμβατότητα με τους κοινοτικούς κανόνες των κρατικών ενισχύσεων επί όλων των προσχεδίων κρατικών ενισχύσεων που δεν ανήκουν στις προαναφερόμενες κατηγορίες.
- Είναι υπεύθυνος για τη γενική εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΚ) 659/1999 [για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΚ (τώρα άρθρο 88)] και των εκτελεστικών διατάξεων που έχουν θεσπισθεί ή που θα θεσπισθούν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 27 του εν λόγω Κανονισμού.
- Ελέγχει την υλοποίηση και το τελικό αποτέλεσμα των παραχωρούμενων κρατικών ενισχύσεων.
- Εξασφαλίζει από τις Αρμόδιες Αρχές εκθέσεις για την υλοποίηση και το τελικό αποτέλεσμα της παραχώρησης κάθε συγκεκριμένης κρατικής ενίσχυσης.
- Υποβάλλει στην Επιτροπή οποιαδήποτε στοιχεία που ζητούνται από αυτήν σε σχέση με κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στη Δημοκρατία.

- Συγκεντρώνει, επεξεργάζεται, και παρακολουθεί όλες τις πληροφορίες που σχετίζονται με κρατικές ενισχύσεις.
- Ετοιμάζει και διατηρεί ενημερωμένο Μητρώο Κρατικών Ενισχύσεων και Κεντρικό Μητρώο Ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας.
- Εκπαιδεύει και ενημερώνει όλες τις Αρμόδιες Αρχές και τους εμπλεκόμενους φορείς για θέματα κρατικών ενισχύσεων.
- Ετοιμάζει και υποβάλλει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Ετήσια Έκθεση για την άσκηση των αρμοδιοτήτων του με παρατηρήσεις και εισηγήσεις, και Ετήσια Στατιστική Έρευνα για την παραχώρηση κρατικών ενισχύσεων.
- Αντιπροσωπεύει τη Δημοκρατία στη Συμβουλευτική Επιτροπή για τις Κρατικές Ενισχύσεις και σε οποιαδήποτε άλλη επιτροπή, σώμα, ομάδα εργασίας, συνέδριο που αφορά σε θέματα παροχής κρατικών ενισχύσεων και που λαμβάνει χώρα είτε στη Δημοκρατία είτε στο εξωτερικό.
- Με γνωστοποίησή του, που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, ορίζει ανά εξαμηνία το επιτόκιο αναφοράς.

3. Εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις

Σύμφωνα με τις διατάξεις των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2004, κάθε Αρμόδια Αρχή, πριν από την ολοκλήρωση της διαδικασίας έγκρισης κρατικής ενίσχυσης (εκτός από χορήγηση ενίσχυσης de minimis), έχει υποχρέωση να κοινοποιεί προσχέδιο της εν λόγω ενίσχυσης στον Έφορο για έγκριση ή γνωμοδότηση ανάλογα με την περίπτωση. Η κοινοποίηση πρέπει να είναι πλήρης και επακριβής και να περιέχει όλες τις αναγκαίες πληροφορίες.

Κανένα προσχέδιο κρατικής ενίσχυσης δεν τίθεται σε ισχύ, χωρίς να έχει εκδοθεί έγκριση ή γνωμοδότηση από τον Έφορο, ανάλογα με την περίπτωση. Σύμφωνα με το άρθρο 18 των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2004, σε περίπτωση που σχετικό προσχέδιο κρατικής ενίσχυσης τεθεί σε ισχύ στη Δημοκρατία χωρίς την έγκριση ή χωρίς τη γνωμοδότηση του Εφόρου, ανάλογα με την περίπτωση, ο Έφορος δύναται, με δεόντως αιτιολογημένη απόφασή του, να διατάξει το δικαιούχο του προσχεδίου κρατικής ενίσχυσης να επιστρέψει οποιοδήποτε ποσό έχει λάβει καταβάλλοντας και το νόμιμο τόκο.

Επισημαίνεται εξάλλου ότι, βάσει του εδαφίου (1) του άρθρου 17 του πιο πάνω Νόμου, κάθε Αρμόδια Αρχή οφείλει να κοινοποιεί στον Έφορο οποιοδήποτε μέτρο για συμμετοχή του Δημοσίου σε κεφάλαιο επιχείρησης ή παροχή κεφαλαίου προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσο υπό τις ίδιες περιστάσεις ή όρους θα παρείχε το ίδιο κεφάλαιο ιδιώτης επενδυτής. Σε περίπτωση που κριθεί ότι το κράτος ενεργεί ως ιδιώτης επενδυτής τότε δεν τίθεται ζήτημα κρατικής ενίσχυσης.

3.1 Ενισχύσεις για τις οποίες ο Έφορος θα εκδίδει δεσμευτικές αποφάσεις (έγκριση, απόρριψη, έγκριση υπό όρους)

Ο Έφορος θα εκδίδει δεσμευτικές αποφάσεις για τις κατηγορίες ενισχύσεων για τις οποίες δεν απαιτείται έγκρισή τους από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δηλαδή για τις ενισχύσεις που χορηγούνται σύμφωνα με τους απαλλακτικούς Κανονισμούς που έχουν εκδοθεί ή θα εκδοθούν δυνάμει του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 994/98 για την εφαρμογή των άρθρων 92 και

93 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (τα υφιστάμενα άρθρα 87 και 88) σε ορισμένες κατηγορίες οριζόντιων κρατικών ενισχύσεων. Γι' αυτές τις περιπτώσεις ο Έφορος θα κοινοποιεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνοπτικά πληροφοριακά στοιχεία.

Ο Έφορος οφείλει εντός δύο μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης του προσχεδίου κρατικής ενίσχυσης να το αξιολογήσει και να το εγκρίνει ή να το απορρίψει, σε σχέση με τη συμβατότητά του με τους απαλλακτικούς Κανονισμούς, με αιτιολογημένη απόφασή του που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

3.2 Ενισχύσεις για τις οποίες ο Έφορος θα εκδίδει γνωμοδοτήσεις

Για όλες τις υπόλοιπες κατηγορίες ενισχύσεων, δηλαδή εξαιρουμένων των ενισχύσεων που χορηγούνται σύμφωνα με τους απαλλακτικούς Κανονισμούς, ο Έφορος θα εκδίδει γνωμοδοτήσεις. Οι γνωμοδοτήσεις θα τίθενται ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου ή της κατά νόμο Δημόσιας Αρχής. Γι' αυτές τις κατηγορίες ενισχύσεων θα αποστέλλεται, εφόσον ληφθεί ανάλογη απόφαση, κοινοποίηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την οποία αναλαμβάνει ο Έφορος.

Ο Έφορος οφείλει εντός δύο μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης του προσχεδίου ενίσχυσης να εκδώσει τη γνωμοδότησή του προς την Αρμόδια Αρχή. Σύμφωνα με το εδάφιο (3) του άρθρου 11, στην περίπτωση που ο Έφορος ζητήσει οποιαδήποτε επιπρόσθετα στοιχεία ή διευκρινίσεις η προθεσμία αξιολόγησης δύναται να παραταθεί για ακόμα ένα μήνα.

Τονίζεται ότι το άρθρο 88(3) της Συνθήκης ΕΚ καθορίζει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να ενημερώνεται έγκαιρα για κάθε νέο σχέδιο ενισχύσεων και κάθε τροποποίηση υφιστάμενου σχεδίου ενισχύσεων. Την υποχρέωση ενημέρωσης της Επιτροπής αναλαμβάνει ο Έφορος. Το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος δε δύναται να εφαρμόσει τα σχεδιαζόμενα μέτρα πριν η Επιτροπή καταλήξει σε τελική απόφαση.

3.3 Εξαιρέσεις από το πεδίο εφαρμογής των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2004

Στις διατάξεις του Νόμου δεν εμπίπτουν οι κρατικές ενισχύσεις προς τη γεωργία, την κτηνοτροφία και την αλιεία.

4. Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον περιορισμό και την αναδιάρθρωση των κρατικών ενισχύσεων

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας το 2000 η Ευρωπαϊκή Ένωση έθεσε ως στόχο της όπως μέχρι το 2010 καταστεί η πλέον ανταγωνιστική οικονομία του πλανήτη βασισμένη στην κοινωνία της γνώσης. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, μία από τις δεσμεύσεις των κρατών μελών, η οποία επιβεβαιώθηκε και από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης το 2001, ήταν η μείωση του επιπέδου των κρατικών ενισχύσεων ως ποσοστού επί του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ). Αυτό γιατί οι κρατικές ενισχύσεις διαβρώνουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό, εμποδίζουν την αποδοτικότερη κατανομή των οικονομικών πόρων και απειλούν την ομαλή λειτουργία της ενιαίας εσωτερικής αγοράς. Έχει διαπιστωθεί ότι σε αρκετές περιπτώσεις οι κρατικές ενισχύσεις μειώνουν την οικονομική ευημερία και αποδυναμώνουν τη θέληση των επιχειρήσεων για αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό.

Εκτός από τη δέσμευση για μείωση του ύψους των κρατικών ενισχύσεων ως ποσοστού επί του ΑΕΠ, τα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν όπως αναπροσανατολίσουν τις παρεχόμενες ενισχύσεις προς οριζόντιους στόχους της Κοινότητας, όπως είναι η προώθηση της έρευνας και ανάπτυξης και της επαγγελματικής εκπαίδευσης, η προστασία του περιβάλλοντος, η ενίσχυση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, κ.ά. Οι οριζόντιες ενισχύσεις θεωρούνται λιγότερο στρεβλωτικές για τον ανταγωνισμό σε σχέση με άλλου είδους ενισχύσεις (π.χ. τομεακές ενισχύσεις, διάσωση και αναδιάρθρωση συγκεκριμένων επιχειρήσεων).

Η πολιτική δέσμευση που ανέλαβαν τα 15 κράτη μέλη στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας και αργότερα της Στοκχόλμης ισχύει και για τα νέα μέλη της Κοινότητας, εκτός και αν επιδειχθεί κάποιου είδους ελαστικότητα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Συνεπώς, η παρούσα στατιστική έρευνα αποδεικνύεται ιδιαίτερα χρήσιμη (i) προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσο η Κύπρος, ως κράτος μέλος, ακολουθεί τις πολιτικές της δεσμεύσεις έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης και (ii) για τη χάραξη πολιτικής επί του θέματος αυτού.

II. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Η παρούσα είναι η δεύτερη Στατιστική Έρευνα για την παραχώρηση κρατικών ενισχύσεων που υποβάλλεται από τον Έφορο Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και, όπως έχει ήδη αναφερθεί, καλύπτει τα έτη 2000, 2001, 2002 και 2003.

Δυνάμει του εδαφίου 2 του άρθρου 17 των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2004, κάθε Αρμόδια Αρχή που χορηγεί κρατική ενίσχυση οφείλει να υποβάλλει στον Έφορο Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων ετήσια έκθεση που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, το συνολικό αριθμό των δικαιούχων και το συνολικό ποσό που παραχωρήθηκε. Η Έκθεση αυτή ετοιμάστηκε με βάση τα στοιχεία και εκθέσεις που έχουν υποβληθεί από τις Αρμόδιες Αρχές.

Η παρούσα Στατιστική Έρευνα περιλαμβάνει το σύνολο των κρατικών ενισχύσεων που έχουν χορηγηθεί υπό οποιαδήποτε μορφή από την 1^η Ιανουαρίου 2000 μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου του 2003. Δεδομένου ότι, όπως προαναφέρθηκε, οι υφιστάμενες ενισχύσεις που αντίκειντο στις διατάξεις των περί Ελέγχου των Δημοσίων Ενισχύσεων Νόμων έπρεπε να καταργηθούν ή τροποποιηθούν το αργότερο μέχρι τις 30.4.2003, τα ποσά που παρουσιάζονται στην παρούσα Έκθεση περιλαμβάνουν τόσο συμβατές όσο και μη συμβατές κρατικές ενισχύσεις. Επίσης, θα πρέπει να αναφερθεί ότι, για ένα μεγάλο αριθμό μέτρων, το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε τη συνέχισή τους μέχρι την ημερομηνία προσχώρησης, δυνάμει του άρθρου 21(2) των περί Ελέγχου των Δημοσίων Ενισχύσεων Νόμων.

Στη στατιστική έρευνα δεν περιλαμβάνονται οι ενισχύσεις που χορηγούνται στους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας, οι οποίες εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων, καθώς επίσης και οι ενισχύσεις που χορηγούνται με έμμεσο τρόπο σε επιχειρήσεις, όπως είναι, για παράδειγμα, οι φορολογικές απαλλαγές σε πρόσωπα που διατηρούν καταθέσεις στον Οργανισμό Χρηματοδοτήσεως Στέγης, καθότι είναι αδύνατο να επιμετρηθούν. Όλες οι ενισχύσεις που χορηγούνται με έμμεσο τρόπο έχουν πλέον καταργηθεί με σχετικές αποφάσεις του Εφόρου. Επίσης, ένας μεγάλος αριθμός μέτρων (κυρίως μακροχρόνιες συμβάσεις μίσθωσης κρατικής/δασικής γης) που τέθηκαν σε

εφαρμογή πριν από τις 10.12.1994 και δεν υπέστησαν μετέπειτα καμία ουσιώδη τροποποίηση, δεν περιλαμβάνονται στη στατιστική έρευνα. Αυτό γιατί σύμφωνα με το άρθρο 22 και το Παράρτημα IV της πράξης περί των όρων προσχώρησης των νέων κρατών μελών και των τροποποιήσεων των συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρούνται υφιστάμενες ενισχύσεις οι οποίες μπορούν να συνεχιστούν.

Η Έρευνα χωρίζεται σε πέντε μέρη. Στο πρώτο μέρος παρουσιάζεται το σύνολο των κρατικών ενισχύσεων σε σχέση με ορισμένα οικονομικά μεγέθη, το σύνολο των κρατικών ενισχύσεων κατά τομέα/στόχο, και το σύνολο των κρατικών ενισχύσεων με βάση τη μορφή της ενίσχυσης (επιχορηγήσεις, εγγυήσεις δανείων, επιδοτήσεις επιτοκίων δανείων κλπ).

Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται οι κρατικές ενισχύσεις σύμφωνα με την κατηγορία στην οποία εμπίπτουν (οριζόντιοι στόχοι, βιομηχανία, παροχή υπηρεσιών κλπ), ενώ στο τρίτο μέρος παρουσιάζονται οι ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα.

Στο τέταρτο μέρος παρουσιάζεται το ύψος των κρατικών ενισχύσεων για τα μέτρα που έχουν εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενώ στο τελευταίο μέρος γίνεται ειδική αναφορά για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis).

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την ετοιμασία της Στατιστικής Έρευνας 2000-2003 για την παραχώρηση κρατικών ενισχύσεων περιγράφεται αναλυτικά στο Τεχνικό Παράρτημα της παρούσας Έκθεσης. Σημειώνεται ότι η μεθοδολογία, η παρουσίαση και ο τρόπος υπολογισμού των κρατικών ενισχύσεων ακολουθούν πιστά την ισχύουσα πρακτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία διενεργεί ετησίως συνολική στατιστική επισκόπηση για τα κράτη μέλη με βάση τα στοιχεία που της υποβάλλονται από αυτά.

1. ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ 2000-2003

Πίνακας 1: Κρατικές ενισχύσεις σε απόλυτους και σχετικούς αριθμούς (£)

	2000	2001	2002	2003
Σύνολο κρατικών ενισχύσεων σε τρέχουσες τιμές	47.574.561	64.260.408	76.794.897	116.597.638
Σύνολο κρατικών ενισχύσεων σε σταθερές τιμές (2000)	47.574.561	62.877.112	73.741.979	107.552.475
% Μεταβολής (σε πραγματικούς όρους)	-	32,17%	17,28%	45,85%
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) σε τρέχουσες τιμές	5.525.300.000	5.876.900.000	6.161.000.000	6.614.300.000
Κρατικές ενισχύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ	0,86%	1,09%	1,25%	1,76%
Πληθυσμός	693.600	701.300	709.600	721.000
Κατά κεφαλή κρατικές ενισχύσεις σε τρέχουσες τιμές	69	92	108	162
Κατά κεφαλή κρατικές ενισχύσεις σε σταθερές τιμές (2000)	69	90	104	149
% Μεταβολής (σε πραγματικούς όρους)	-	30,71%	15,91%	43,54%
Απασχολούμενο Εργατικό Δυναμικό	302.000	308.600	311.700	315.000
Κρατικές ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε τρέχουσες τιμές	158	208	246	370
Κρατικές ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε σταθερές τιμές (2000)	158	204	237	341
% Μεταβολής (σε πραγματικούς όρους)	-	29,34%	16,11%	44,32%
Συνολικές Κυβερνητικές Δαπάνες	2.016.000.000	2.239.690.000	2.370.000.000	2.802.000.000
% Κρατικών ενισχύσεων ως προς τις Κυβερνητικές Δαπάνες	2,36%	2,87%	3,24%	4,16%

Το συνολικό ύψος των κρατικών ενισχύσεων για την υπό εξέταση τετραετία παρουσιάζει μία έντονη ανοδική τάση. Σε τρέχουσες τιμές το ύψος των κρατικών ενισχύσεων έχει ανέλθει από £47,6 εκ. το έτος 2000 σε £116,6 εκ. περίπου το 2003. Η ετήσια αύξηση σε πραγματικούς όρους είναι 32,2%, 17,3% και 45,9% για τα έτη 2001, 2002 και 2003, αντίστοιχα¹. Η σημαντική αύξηση που παρατηρήθηκε κατά το 2003 οφείλεται κατά κύριο λόγο στις αυξημένες δασμοφορολογικές απαλλαγές που παραχωρήθηκαν, ως αποτέλεσμα της

¹ Ως έτος βάσης έχει καθοριστεί το έτος 2000.

εισαγωγής μεγάλων ποσοτήτων πρώτων υλών και μηχανημάτων από τις μεταποιητικές μονάδες. Από την ημερομηνία προσχώρησης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση όλες αυτές οι δασμοφορολογικές απαλλαγές για εισαγωγές από τρίτες χώρες έχουν καταργηθεί και εφαρμόζεται αυτούσιο το Κοινό Εξωτερικό Δασμολόγιο. Αρχικά, οι αποφάσεις του Εφόρου σχετικά με τα μέτρα αυτά όριζαν ως ημερομηνία τερματισμού τους τις 30.4.2003, πράγμα για το οποίο υπήρχε ειδική πρόνοια στους περί Ελέγχου των Δημοσίων Ενισχύσεων Νόμους. Αργότερα, όμως, το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε, δυνάμει πρόνοιας του Νόμου, κατόπιν αιτιολογημένης απόφασής του, όπως ένας μεγάλος αριθμός δασμοφορολογικών απαλλαγών συνεχίσουν να παραχωρούνται μέχρι την ημερομηνία προσχώρησης της Κύπρου στην Ε.Ε. Εκτιμάται ότι αρκετές επιχειρήσεις έσπευσαν κατά τη διάρκεια του 2003 να εισαγάγουν πρώτες ύλες και μηχανήματα προκειμένου να επωφεληθούν από τις δασμοφορολογικές απαλλαγές προτού αυτές τερματιστούν. Κατά συνέπεια η αισθητή αύξηση στο ύψος των κρατικών ενισχύσεων που παρατηρήθηκε το 2003 είναι απόρροια εξαιρετικού γεγονότος.

Ως ποσοστό επί του ΑΕΠ, οι κρατικές ενισχύσεις υπερδιπλασιάστηκαν στη διάρκεια των τεσσάρων τελευταίων ετών. Συγκεκριμένα, από 0,86% για το έτος 2000 ανήλθαν σε 1,76% το 2003. Ανοδική ήταν η πορεία και κατά τα έτη 2001 (1,09%) και 2002 (1,25%). Ως ποσοστό επί του συνόλου των κυβερνητικών δαπανών η αύξηση κατά την τετραετία 2000-2003 βρίσκεται σε χαμηλότερα επίπεδα. Από 2,36% για το έτος 2000 έφτασε το 4,16% το 2003.

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 1, οι κατά κεφαλή κρατικές ενισχύσεις σε σταθερές τιμές ανήλθαν από £69 το έτος 2000 σε £149 το 2003. Σε πραγματικούς όρους οι κατά κεφαλή κρατικές ενισχύσεις παρουσιάζουν αύξηση ελαφρώς χαμηλότερη από ό,τι το σύνολο των κρατικών ενισχύσεων σε σχέση με το ΑΕΠ. Συγκεκριμένα, η αύξηση σε σχέση με το αμέσως προηγούμενο έτος ανέρχεται σε 30,7% για το 2001, 15,9% για το 2002 και 43,5% για το 2003.

Στα ίδια επίπεδα μεταβολής βρίσκεται και η αύξηση των κρατικών ενισχύσεων ανά εργαζόμενο στην οικονομία. Οι αντίστοιχες αυξήσεις για το μέγεθος αυτό κατά την υπό

εξέταση περίοδο είναι 29,3%, 16,1% και 44,3% με αποτέλεσμα οι κρατικές ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε σταθερές τιμές να ανέλθουν από £158 το 2000 σε £341 το 2003.

Συμπερασματικά, το ύψος των κρατικών ενισχύσεων επί όλων των βασικών οικονομικών μεγεθών παρουσιάζει αισθητή αύξηση. Προκειμένου να διαπιστωθεί το μέγεθος της επίδρασης των δασμοφορολογικών απαλλαγών (περίπου 200 μέτρα), που όπως αναφέρεται ανωτέρω τερματίστηκαν από την 1.5.2004, κρίθηκε σκόπιμο να υπολογισθεί εκ νέου το ύψος των κρατικών ενισχύσεων αφού αφαιρεθούν οι εν λόγω ενισχύσεις.

Πίνακας 2: Κρατικές ενισχύσεις σε απόλυτους και σχετικούς αριθμούς (£)
(εξαιρουμένων των δασμοφορολογικών απαλλαγών)

	2000	2001	2002	2003
Σύνολο κρατικών ενισχύσεων σε τρέχουσες τιμές	44.789.123	57.218.404	71.591.005	42.833.481
Σύνολο κρατικών ενισχύσεων σε σταθερές τιμές (2000)	44.789.123	55.986.697	68.744.964	39.510.636
% Μεταβολής (σε πραγματικούς όρους)	-	25,00%	22,79%	-42,53%
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) σε τρέχουσες τιμές	5.525.300.000	5.876.900.000	6.161.000.000	6.614.300.000
Κρατικές ενισχύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ	0,81%	0,97%	1,16%	0,65%
Πληθυσμός	693.600	701.300	709.600	721.000
Κατά κεφαλή κρατικές ενισχύσεις σε τρέχουσες τιμές	65	82	101	59
Κατά κεφαλή κρατικές ενισχύσεις σε σταθερές τιμές (2000)	65	80	97	55
% Μεταβολής (σε πραγματικούς όρους)	-	23,63%	21,35%	-43,43%
Απασχολούμενο Εργατικό Δυναμικό	302.000	308.600	311.700	315.000
Κρατικές ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε τρέχουσες τιμές	148	185	230	136
Κρατικές ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε σταθερές τιμές (2000)	148	181	221	125
% Μεταβολής (σε πραγματικούς όρους)	-	22,33%	21,57%	-43,13%
Συνολικές Κυβερνητικές Δαπάνες	2.016.000.000	2.239.690.000	2.370.000.000	2.802.000.000
% Κρατικών Ενισχύσεων ως προς τις Κυβερνητικές Δαπάνες	2,22%	2,55%	3,02%	1,53%

Ο πίνακας 2 ανωτέρω παρουσιάζει το ύψος των κρατικών ενισχύσεων σε σχέση με τα ίδια μεγέθη που φαίνονται στον πίνακα 1 μετά την απόσυρση όλων των ενισχύσεων που έχουν παραχωρηθεί με τη μορφή της απαλλαγής από τους προβλεπόμενους δασμούς και φόρους κατανάλωσης. Η άσκηση αυτή δίδει μία καλύτερη εικόνα για το πώς αναμένεται να κινηθεί το επίπεδο των κρατικών ενισχύσεων κατά τη μεταεταξιακή περίοδο.

Από τον πίνακα 2 διαπιστώνεται ότι η αφαίρεση των παρεχόμενων δασμοφορολογικών απαλλαγών διαφοροποιεί ριζικά τα αποτελέσματα, ιδίως για το έτος 2003. Συγκεκριμένα, για το έτος 2003, σε πραγματικούς όρους το ύψος των ενισχύσεων μειώνεται κατά 42,5% σε σύγκριση με το 2002. Μάλιστα, οι ενισχύσεις για το έτος 2003 βρίσκονται στο χαμηλότερο επίπεδο της τετραετίας (£42,8 εκ. έναντι £44,8 εκ. το 2000). Ως ποσοστό επί του ΑΕΠ οι ενισχύσεις, εξαιρουμένων των δασμοφορολογικών απαλλαγών, μειώνονται στο 0,65% ανακόπτοντας την ανοδική τάση των προηγούμενων ετών. Ανάλογη εικόνα παρουσιάζεται και ως προς τα υπόλοιπα οικονομικά μεγέθη.

Η αύξηση των παρεχόμενων ενισχύσεων (εξαιρουμένων των δασμοφορολογικών απαλλαγών) κατά τα έτη 2001 (25%) και 2002 (22,8%) οφείλεται κυρίως στους πιο κάτω λόγους:

- Στην αύξηση του προϋπολογισμού ορισμένων ατομικών ενισχύσεων (π.χ. ΡΙΚ, ΘΟΚ, ΚΥΠΕ, Υπηρεσία Κυπριακής Χειροτεχνίας). Τη μεγαλύτερη αύξηση παρουσιάζει η ετήσια χορηγία προς το ΡΙΚ αφού ανήλθε από £6,2 εκ. το 2000 σε £12 εκ. το 2001 και £13,9 εκ. το 2002 (2003: £16 εκ.).
- Στην εφαρμογή ορισμένων νέων σχεδίων, όπως ήταν το σχέδιο για ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού (£1,7 εκ. το 2001 και £2 εκ. περίπου το 2002), το οποίο τερματίστηκε στις 31.3.2002 κατόπιν απόφασης του Εφόρου, αφού κρίθηκε ότι δεν ήταν συμβατό με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.
- Στα αυξημένα κέρδη ορισμένων Οργανισμών κατά τη διετία 2001-2002, οι οποίοι

απολάμβαναν φορολογικής απαλλαγής (π.χ. Οργανισμός Χρηματοδοτήσεως Στέγης, Αρχή Λιμένων Κύπρου), που συνιστούσαν άμεσες ενισχύσεις προς αυτούς, γεγονός που ανεβάζει σε ψηλότερα επίπεδα το ύψος των ενισχύσεων που χορηγούνται υπό τη μορφή αυτή.

- Ειδικότερα για το έτος 2002, η σημειωθείσα αύξηση έναντι του 2000 και του 2001 οφείλεται πρωτίστως στην παροχή κυβερνητικών εγγυήσεων επί δύο μεγάλων δανείων που συνήψε η Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ) με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και την Τράπεζα Αναπτύξεως του Συμβουλίου της Ευρώπης. Τα δάνεια αυτά χρησιμοποιήθηκαν για τη χρηματοδότηση της κατασκευής του νέου σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στο Βασιλικό και του εκσυγχρονισμού του δικτύου διανομής. Οι παρασχεθείσες κυβερνητικές εγγυήσεις εγκρίθηκαν ως ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα και υπολογίσθηκαν στα £8,3 εκ. περίπου.

Η μείωση του όγκου των ενισχύσεων (εξαιρουμένων των δασμοφορολογικών απαλλαγών) για το έτος 2003 οφείλεται κυρίως στους πιο κάτω παράγοντες:

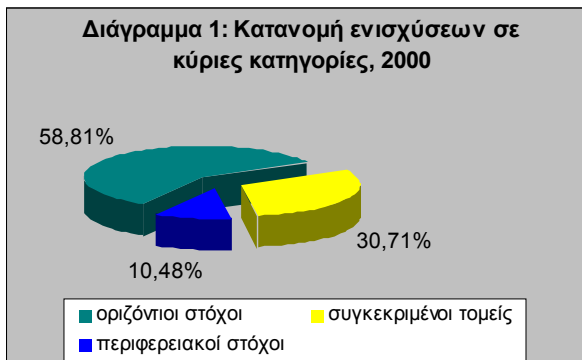
- Στην κατάργηση ορισμένων μη συμβατών σχεδίων και ατομικών ενισχύσεων πριν από τις 30.4.2003, όπως όριζαν οι περί Ελέγχου των Δημοσίων Ενισχύσεων Νόμοι (π.χ. σχέδιο ανάπτυξης χειμερινού τουρισμού, το πρόγραμμα ενίσχυσης του εργαστηριακού ελέγχου στο εξωτερικό, ορισμένα σχέδια του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού για τη συμμετοχή των κυπριακών επιχειρήσεων σε εκθέσεις στο εξωτερικό κ.ά.). Θα πρέπει να αναφερθεί ότι ορισμένα από τα σχέδια αυτά έχουν χαρακτηριστεί από τις Αρμόδιες Αρχές ως ενισχύσεις de minimis, οι οποίες, λόγω του πολύ μικρού τους ύψους δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών ή/και δε στρεβλώνουν ούτε απειλούν να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό και συνεπώς δεν εμπίπτουν στο πεδίο του άρθρου 87 παράγραφος 1 της Συνθήκης ΕΚ.
- Στο γεγονός ότι δεν είχε αρχίσει η χορήγηση ενισχύσεων από ορισμένα νέα σχέδια

που τέθηκαν σε εφαρμογή εντός του 2003 (π.χ. το σχέδιο για ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και η Δέσμη Ερευνητικών Προγραμμάτων του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας για έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη για την περίοδο 2003-2005). Μερικά από τα σχέδια αυτά αντικατέστησαν προηγούμενα σχέδια τα οποία καταργήθηκαν πριν από τις 30.4.2003.

- Στην κατάργηση ορισμένων φορολογικών μέτρων την 1.1.2003, όταν τέθηκε σε εφαρμογή η νέα φορολογική νομοθεσία (στα πλαίσια της φορολογικής μεταρρύθμισης). Ενδεικτικά παραδείγματα είναι η κατάργηση του ειδικού καθεστώτος εκπτώσεων για επενδύσεις από ένα μεγάλο φάσμα οικονομικών κλάδων (ετήσιες ενισχύσεις ύψους £5-£6 εκ. την τριετία 2000-2002) και η κατάργηση του σχεδίου μειωμένων φορολογικών συντελεστών για εταιρείες που εισάγουν τις μετοχές τους στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ) που παρείχαν ενισχύσεις £5 εκ. περίπου ετησίως τα προηγούμενα χρόνια.

Τα διαγράμματα 1-4 παρουσιάζουν ξεχωριστά για κάθε έτος την κατανομή του συνόλου των κρατικών ενισχύσεων σε τρεις μεγάλες κατηγορίες:

i) τις κρατικές ενισχύσεις που έχουν οριζόντιους στόχους, όπως είναι η ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, η προώθηση της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης, η επαγγελματική κατάρτιση κ.ά., οι οποίες δεν έχουν πρωταρχικό σκοπό την ενίσχυση κάποιων συγκεκριμένων κλάδων παραγωγής ή την ενίσχυση επιχειρήσεων σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές αλλά θεωρείται ότι αντιμετωπίζουν αδυναμίες της αγοράς,

ii) τις κρατικές ενισχύσεις που στοχεύουν στην απόμειωση προβλημάτων που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένοι κλάδοι της οικονομίας ή στην ανάπτυξη ορισμένων κλάδων ή συγκεκριμένων επιχειρήσεων. Οι ενισχύσεις αυτές θεωρείται ότι έχουν περισσότερο στρεβλωτικές συνέπειες για τον ανταγωνισμό από ό,τι οι ενισχύσεις οριζόντιων στόχων, και

iii) στις κρατικές ενισχύσεις που στοχεύουν στην ανάπτυξη συγκεκριμένων γεωγραφικών περιοχών. Στην περίπτωση της Κύπρου, τουλάχιστον μέχρι την 31.12.2006, ολόκληρη η επικράτεια της θεωρείται μία ενιαία γεωγραφική περιοχή και είναι επιλέξιμη για περιφερειακές ενισχύσεις με ανώτατη επιτρεπόμενη ένταση 20% για τις μεγάλες επιχειρήσεις και 30% για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

Όπως φαίνεται από τα πιο πάνω διαγράμματα, οι οριζόντιες ενισχύσεις αποτελούν την πλειοψηφία κατά την τριετία 2000-2002. Εντούτοις, το ποσοστό τους επί του συνόλου μειώθηκε δραστικά (29,2% περίπου) κατά το τελευταίο έτος εξαιτίας της μεγάλης αύξησης που παρουσίασαν οι ενισχύσεις που στοχεύουν σε συγκεκριμένους τομείς. Αυτό οφείλεται στη μεγάλη αύξηση των ενισχύσεων που παραχωρήθηκαν με τη μορφή των απαλλαγών από δασμούς και φόρους κατανάλωσης, οι οποίες στη συντριπτική τους πλειοψηφία απευθύνονταν σε συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας.

Η σημαντική αύξηση του ποσοστού των περιφερειακών ενισχύσεων επί του συνόλου κατά το έτος 2002 οφείλεται στις εγγυήσεις που παραχώρησε το κράτος στην ΑΗΚ, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω. Αντίθετα η μείωση σε πολύ χαμηλά επίπεδα το 2003 (0,86%) οφείλεται στον τερματισμό από 1.1.2003 του σχεδίου που προνοούσε μειωμένους φορολογικούς συντελεστές για εταιρείες που εισάγουν τις μετοχές τους στο ΧΑΚ. Οι

ενισχύσεις που παραχωρήθηκαν τα προηγούμενα χρόνια με βάση το σχέδιο αυτό υπολογίστηκαν στα £4,5 εκ. το 2000 και ανά £5 εκ. τα έτη 2001 και 2002.

Ο πίνακας 3 πιο κάτω παρουσιάζει αναλυτικά τον όγκο των παρεχόμενων ενισχύσεων ανά οικονομικό κλάδο/στόχο.

Πίνακας 3: Κρατικές ενισχύσεις ανά οικονομικό κλάδο/στόχο (£)	2000	2001	2002	2003
Σύνολο κρατικών ενισχύσεων, εκ των οποίων:	47.574.561	64.260.408	76.794.897	116.597.638
Οριζόντιοι στόχοι, εκ των οποίων:	27.977.011	33.820.881	40.479.924	34.003.851
Ανάπτυξη εμπορίου, εξαγωγών και διεθνών συναλλαγών	2.585.744	3.266.538	3.175.886	2.099.058
Πολιτισμός	12.852.029	18.603.024	20.649.864	24.266.018
Περιβάλλον και εξοικονόμηση ενέργειας	910.021	634.930	1.340.717	1.363.808
Αποκατάσταση φυσικών καταστροφών	0	0	0	995.940
Έρευνα και Ανάπτυξη	494.627	713.553	922.346	459.347
Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)	8.009.408	7.697.988	11.115.884	1.442.838
Κατάρτιση	3.125.182	2.904.848	3.275.227	3.376.842
Ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης επιχειρήσεων	0	0	0	0
Στόχοι που ευνοούν συγκεκριμένους τομείς, εκ των οποίων:	14.610.244	24.953.645	22.303.071	81.596.548
Χάλυβας	0	0	0	0
Ναυπηγική βιομηχανία	0	0	0	0
Άλλοι κλάδοι της μεταποιητικής βιομηχανίας	5.919.878	9.775.876	6.169.320	73.215.643
Άνθρακας	0	0	0	0
Μεταφορές, εκ των οποίων:	3.944.219	6.427.711	6.542.345	4.302.449
Αεροπορικές μεταφορές	1.142.614	1.813.921	1.100.113	1.136.089
Οδικές μεταφορές	0	0	0	0
Θαλάσσιες μεταφορές	2.801.605	4.613.790	5.442.232	3.166.360
Σιδηρόδρομοι	0	0	0	0
Τουρισμός	1.151.542	2.966.210	3.177.119	1.180.212
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού	478.987	550.716	468.588	498.391
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	2.612.695	3.096.660	3.737.684	1.216.900
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	42.328	97.625	115.945	66.000
Τηλεπικοινωνίες	16.443	18.525	18.521	3.551
Άλλες Υπηρεσίες	0	22.753	82.951	102.823
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	424.107	11.926	11.926	3.975
Άλλες οικονομικές δραστηριότητες	20.045	1.985.643	1.978.672	1.006.604
Περιφερειακοί στόχοι	4.987.306	5.485.882	14.011.902	997.239

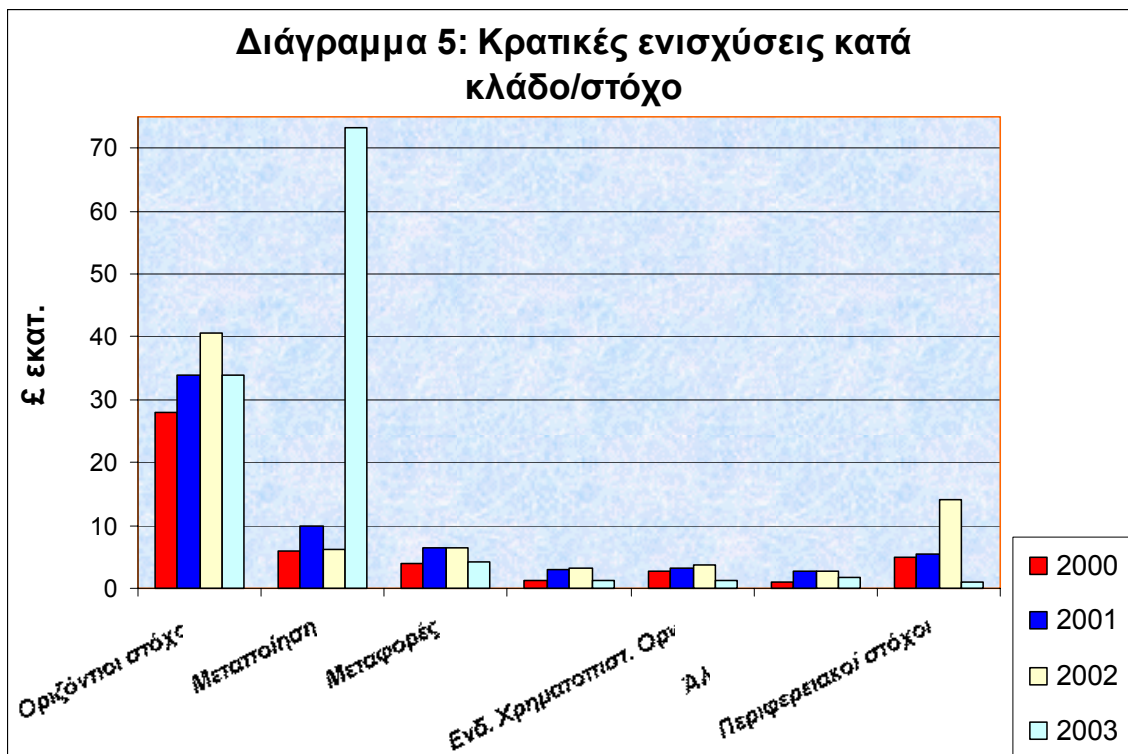

Από την κατηγορία των οριζόντιων στόχων διακρίνεται η αλματώδης αύξηση που παρουσιάζουν οι ενισχύσεις για τον πολιτισμό, οι οποίες συμπεριλαμβάνουν και εκείνες που παρέχονται προς τα μέσα ενημέρωσης. Όπως φαίνεται και από τον πίνακα 4 πιο κάτω (στον οποίο τα πιο πάνω ποσά παρουσιάζονται ως ποσοστό επί του συνόλου), το ποσοστό των ενισχύσεων προς τον πολιτισμό κυμαίνεται από 20,8% (2003) έως 29% (2001).

Πίνακας 4: Κρατικές ενισχύσεις ανά οικονομικό κλάδο/στόχο	2000	2001	2002	2003
(% επί του συνόλου)				
Οριζόντιοι στόχοι, εκ των οποίων:	58,81%	52,63%	52,71%	29,16%
Ανάπτυξη εμπορίου, εξαγωγών και διεθνών συναλλαγών	5,44%	5,08%	4,14%	1,80%
Πολιτισμός	27,01%	28,95%	26,89%	20,81%
Περιβάλλον και εξοικονόμηση ενέργειας	1,91%	0,99%	1,75%	1,17%
Αποκατάσταση φυσικών καταστροφών	0,00%	0,00%	0,00%	0,85%
Έρευνα και Ανάπτυξη	1,04%	1,11%	1,20%	0,39%
Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)	16,84%	11,98%	14,47%	1,24%
Κατάρτιση	6,57%	4,52%	4,26%	2,90%
Ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης επιχειρήσεων	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Στόχοι που ευνοούν συγκεκριμένους τομείς, εκ των οποίων:	30,71%	38,83%	29,04%	69,98%
Χάλυβας	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Ναυπηγική βιομηχανία	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Άλλοι κλάδοι της μεταποιητικής βιομηχανίας	12,44%	15,21%	8,03%	62,79%
Άνθρακας	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Μεταφορές, εκ των οποίων:	8,29%	10,00%	8,52%	3,69%
Αεροπορικές μεταφορές	2,40%	2,82%	1,43%	0,97%
Οδικές μεταφορές	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Θαλάσσιες μεταφορές	5,89%	7,18%	7,09%	2,72%
Σιδηρόδρομοι	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Τουρισμός	2,42%	4,62%	4,14%	1,01%
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού	1,01%	0,86%	0,61%	0,43%
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	5,49%	4,82%	4,87%	1,04%
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	0,09%	0,15%	0,15%	0,06%
Τηλεπικοινωνίες	0,03%	0,03%	0,02%	0,00%
Άλλες Υπηρεσίες	0,00%	0,04%	0,11%	0,09%
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	0,89%	0,02%	0,02%	0,00%
Άλλες οικονομικές δραστηριότητες	0,04%	3,09%	2,58%	0,86%
Περιφερειακοί στόχοι	10,48%	8,54%	18,25%	0,86%

Από την κατηγορία των ενισχύσεων που παρέχονται σε συγκεκριμένους τομείς (όπως διακρίνεται έντονα και από το διάγραμμα 5 κατωτέρω) ξεχωρίζει η εντυπωσιακή αύξηση των ενισχύσεων προς το μεταποιητικό τομέα, εξαιτίας, όπως προαναφέρθηκε, των δασμοφορολογικών απαλλαγών. Συγκεκριμένα, για το 2003, οι ενισχύσεις προς το μεταποιητικό τομέα ανήλθαν σε £73,2 εκ. (62,8% περίπου επί του συνόλου για το 2003) σε σύγκριση με μόλις £5,9 εκ. το 2000, £9,8 εκ. το 2001 και £6,2 εκ. το 2002.

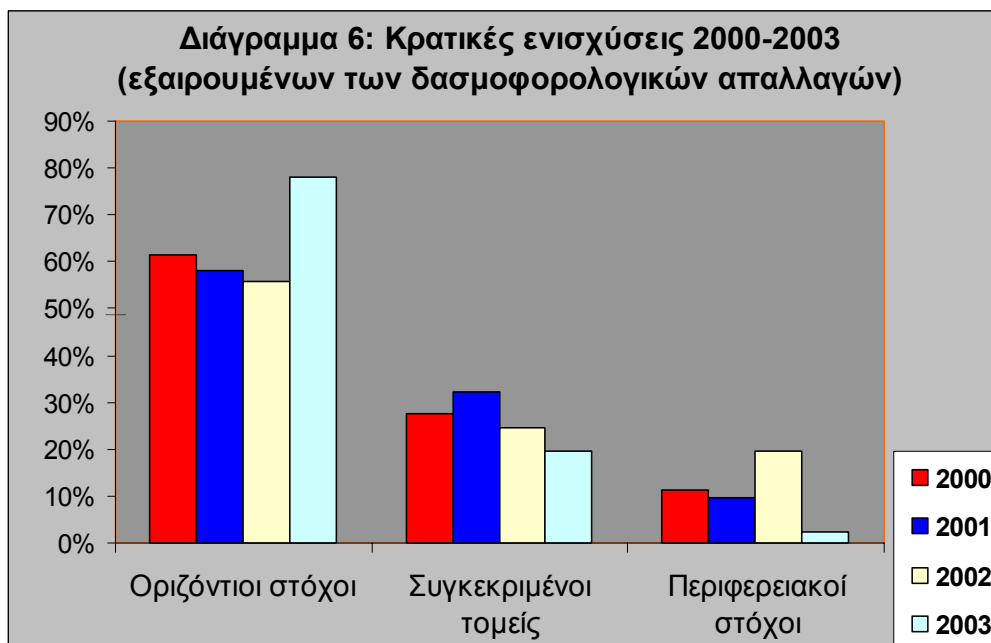
Η εικόνα αναφορικά με τις τρεις κύριες κατηγορίες ενισχύσεων διαφοροποιείται ριζικά εάν από τις παρεχόμενες ενισχύσεις αφαιρεθούν για όλα τα έτη οι ενισχύσεις που παραχωρήθηκαν ως δασμοφορολογικές απαλλαγές (πίνακας 5).

Παρατηρείται ότι, εάν αφαιρεθούν οι ενισχύσεις που παρέχονται υπό μορφή δασμοφορολογικών απαλλαγών, οι ενισχύσεις προς οριζόντιους στόχους υπερτερούν καθ' όλη την τετραετία, με σημαντική μάλιστα διαφορά από τις ενισχύσεις που ευνοούν συγκεκριμένους τομείς, οι οποίες κατατάσσονται δεύτερες για όλα τα έτη. Τα ποσά του πίνακα 5 εκφράζονται ως ποσοστά στο διάγραμμα 6 που ακολουθεί.

Πίνακας 5: Κρατικές ενισχύσεις ανά οικονομικό κλάδο/στόχο (£)
(εξαιρουμένων των δασμοφορολογικών απαλλαγών)

	2000	2001	2002	2003
Οριζόντιοι στόχοι	27.513.268	33.238.029	39.982.547	33.463.386
Στόχοι που ευνοούν συγκεκριμένους τομείς	12.288.549	18.494.493	17.596.556	8.372.856
Περιφερειακοί στόχοι	4.987.306	5.485.882	14.011.902	997.239
Σύνολο	44.789.123	57.218.404	71.591.005	42.833.481

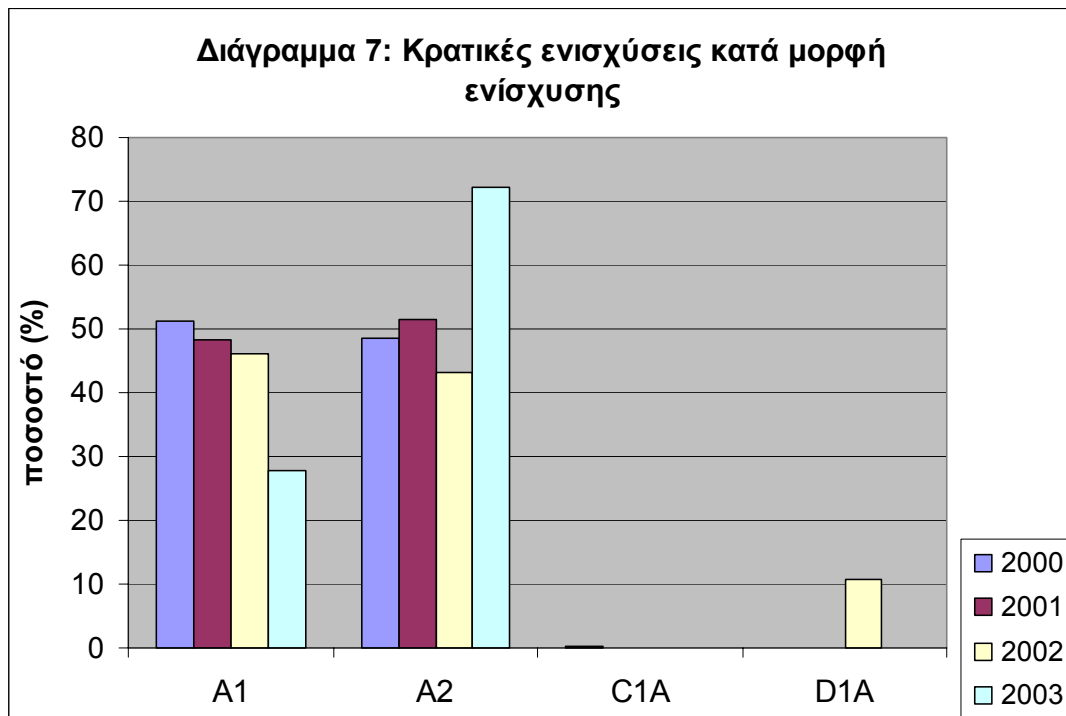
Από το διάγραμμα 6 φαίνεται χαρακτηριστικά η υπεροχή των οριζόντιων στόχων για όλα τα υπό εξέταση έτη. Ως ποσοστό επί του συνόλου το 2003 ανήλθαν σε πολύ ψηλά επίπεδα (78%) αναστρέφοντας μία ελαφρώς πτωτική τάση των προηγούμενων ετών.

Πίνακας 6: Κρατικές ενισχύσεις κατά μορφή ενίσχυσης (£)

Μορφή	2000	2001	2002	2003
A1	24.397.541	31.092.750	35.326.153	32.513.493
A2	23.086.738	33.121.131	33.095.634	84.084.145
C1A	85.282	46.527	73.110	0
D1A	5.000	0	8.300.000	0
Σύνολο	47.574.561	64.260.408	76.794.897	116.597.638

Αναφορικά με τη μορφή των παρεχόμενων κρατικών ενισχύσεων, οι ενισχύσεις που ανήκουν στην κατηγορία Α (ενισχύσεις που μεταβιβάζονται εξ ολοκλήρου στον αποδέκτη και για τις οποίες το στοιχείο της ενίσχυσης ισούται με την κεφαλαιακή αξία της ενίσχυσης) υπερисχύουν καθ' όλη την υπό εξέταση περίοδο (πίνακας 6).

Από το διάγραμμα 7 ανωτέρω διαφαίνεται ότι οι ενισχύσεις που ανήκουν στην κατηγορία Α1 (ενισχύσεις που χορηγούνται μέσω του προϋπολογισμού) ως ποσοστό επί του συνόλου ακολουθούν μία πτωτική πορεία, η οποία έγινε πολύ πιο αισθητή κατά το έτος 2003. Αντίθετα, οι ενισχύσεις που κατατάσσονται στην κατηγορία Α2 (ενισχύσεις που χορηγούνται μέσω του φορολογικού συστήματος) παρουσιάζουν αλματώδη αύξηση για το ίδιο έτος (72% περίπου του συνολικού όγκου των κρατικών ενισχύσεων για το 2003). Αυτό οφείλεται και πάλι στις ενισχύσεις που παραχωρήθηκαν ως απαλλαγή από τους οφειλόμενους δασμούς και φόρους κατανάλωσης. Οι ενισχύσεις που χορηγούνται με τη μορφή ευνοϊκού δανείου (C1A) καθώς και κυβερνητικών εγγυήσεων για δάνεια που συνάπτουν επιχειρήσεις (D1A) είναι πολύ περιορισμένες. Το στοιχείο της ενίσχυσης σε αυτές τις περιπτώσεις συνίσταται στην εξοικονόμηση πόρων λόγω της ευνοϊκής μεταχείρισης που τυγχάνουν οι επιχειρήσεις και εκφράζεται σε ισοδύναμο επιχορήγησης. Η μορφή D1A έφθασε σε σημαντικό επίπεδο το έτος 2002 ως αποτέλεσμα των κυβερνητικών εγγυήσεων που παραχωρήθηκαν στην ΑΗΚ.

2. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

2.1 Οριζόντιοι στόχοι

Οι ενισχύσεις που προορίζονταν για οριζόντιους στόχους αυξήθηκαν σημαντικά τόσο το 2001 (αύξηση 18,2% σε πραγματικούς όρους) όσο και το 2002 (αύξηση 17,5% περίπου). Εντούτοις, κατά το τελευταίο έτος παρουσίασαν κάμψη στα επίπεδα των £31,4 εκ. σε σταθερές τιμές. Η σημειωθείσα μείωση είναι της τάξης του 19,3% σε πραγματικούς όρους.

Πίνακας 7: Κρατικές ενισχύσεις οριζόντιων στόχων (£)

Οριζόντιοι Στόχοι	2000	2001	2002	2003
Ενίσχυση εμπορίου, εξαγωγών και διεθνών συναλλαγών	2.585.744	3.266.538	3.175.886	2.099.058
Πολιτισμός	12.852.029	18.603.024	20.649.864	24.266.018
Περιβάλλον και εξοικονόμηση ενέργειας	910.021	634.930	1.340.717	1.363.808
Αποκατάσταση φυσικών καταστροφών	0	0	0	995.940
Έρευνα και Ανάπτυξη	494.627	713.553	922.346	459.347
Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις	8.009.408	7.697.988	11.115.884	1.442.838
Κατάρτιση	3.125.182	2.904.848	3.275.227	3.376.842
Σύνολο οριζόντιων στόχων σε τρέχουσες τιμές	27.977.011	33.820.881	40.479.924	34.003.851
Σύνολο οριζόντιων στόχων σε σταθερές τιμές (2000)	27.997.011	33.092.839	38.870.678	31.365.973
% Μεταβολής	-	18,20%	17,46%	-19,31%

Καθ' όλη την υπό εξέταση τετραετία ο μεγαλύτερος όγκος των οριζόντιων ενισχύσεων είχε ως πρωταρχικό στόχο την ενίσχυση του πολιτισμού (περιλαμβανομένων και των ενισχύσεων προς τα μέσα ενημέρωσης)². Όπως προαναφέρθηκε, μεγάλο μερίδιο των ενισχύσεων σε αυτήν την κατηγορία αποτελούν οι ενισχύσεις προς το ΠΙΚ και το ΘΟΚ.

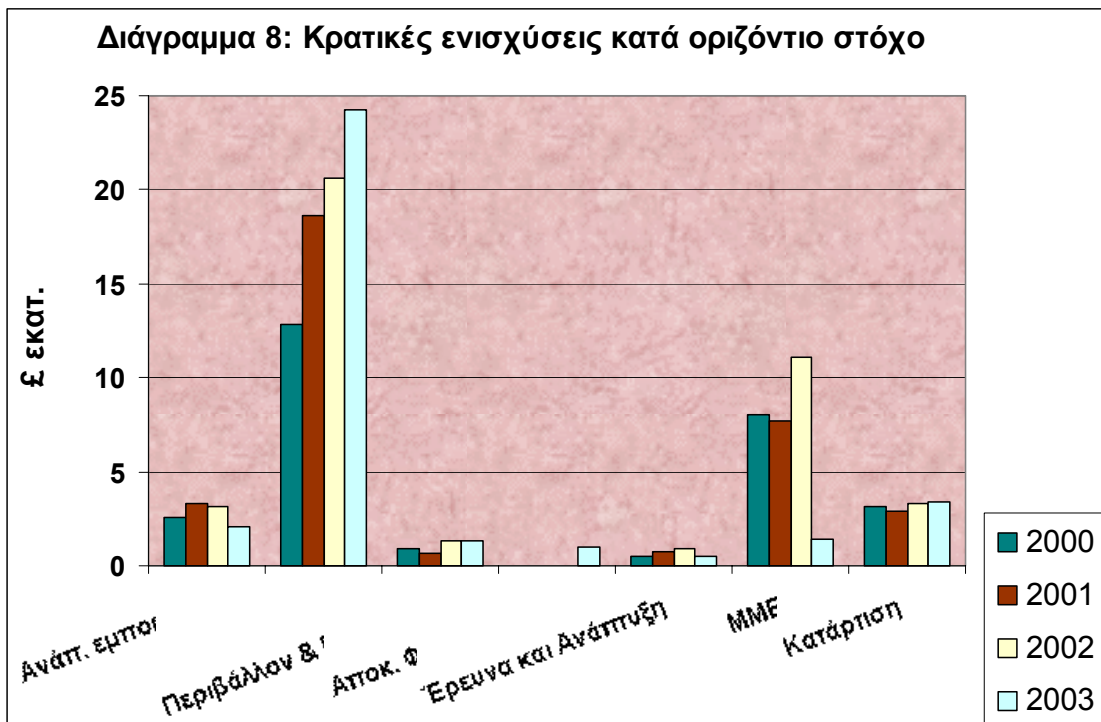
Παρά την κατακόρυφη πτώση που παρατηρήθηκε το 2003, τα προηγούμενα χρόνια οι ενισχύσεις προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) αποτελούσαν ένα σημαντικό κομμάτι των οριζόντιων στόχων. Συγκεκριμένα, ως ποσοστό επί του συνόλου των ενισχύσεων υπέρ οριζόντιων στόχων, οι ενισχύσεις για τις ΜΜΕ ανήλθαν σε 28,6%, 22,8% και 27,5% για τα

² Στο παρελθόν οι ενισχύσεις προς τον Πολιτισμό ταξινομούσαν στις ενισχύσεις υπέρ συγκεκριμένων κλάδων. Πρόσφατα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέταξε τις ενισχύσεις αυτές στους οριζόντιους στόχους.

έτη 2000, 2001 και 2002, αντίστοιχα. Η μείωση που παρατηρήθηκε το τελευταίο έτος οφείλεται κυρίως σε δύο παράγοντες:

- (i) στις μειωμένες ενισχύσεις που παραχωρήθηκαν κατά το έτος αυτό από το σχέδιο για τεχνολογική αναβάθμιση των ΜΜΕ του μεταποιητικού τομέα (μόλις £0,36 εκ. έναντι £4,2 το 2002), και
- (ii) στην κατάργηση από την 1.1.2003 του σχεδίου που παρείχε ένα ειδικό καθεστώς εκπτώσεων και αποσβέσεων για επενδύσεις από επιχειρήσεις διάφορων κλάδων της οικονομίας (τα προηγούμενα χρόνια οι ενισχύσεις αυτές ανέρχονταν γύρω στα £5 εκ. ετησίως).

Οι ενισχύσεις με στόχο την επαγγελματική κατάρτιση των εργαζομένων καταλαμβάνουν την τρίτη θέση αφού ξεπερνούν τα £3 εκ. (με εξαίρεση το 2001 που ήταν £2,9 εκ.). Οι ενισχύσεις υπέρ της έρευνας και ανάπτυξης σημείωσαν κάμψη το 2003 και ανακόπηκε η αυξητική τάση των προηγούμενων ετών. Αναμένεται, όμως, αναστροφή της κάμψης των ενισχύσεων αυτών

τα επόμενα χρόνια μετά την έγκριση της Δέσμης Ερευνητικών Προγραμμάτων του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας, η οποία περιλαμβάνει ένα μεγάλο αριθμό σχεδίων για ενθάρρυνση της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης και καλύπτει ένα ευρύ πεδίο ερευνητικών ενδιαφερόντων. Σε χαμηλά επίπεδα κυμαίνονται και οι ενισχύσεις για το περιβάλλον και την εξοικονόμηση ενέργειας. Εντούτοις, αναμένεται ότι τα επόμενα χρόνια, με την εισαγωγή του σχεδίου χορηγιών για εξοικονόμηση ενέργειας και ενθάρρυνση της χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (εγκρίθηκε από τον Έφορο περί τα τέλη του 2003), οι ενισχύσεις της κατηγορίας θα αυξηθούν. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ο προϋπολογισμός του εν λόγω σχεδίου είναι £3,6 εκ. για το 2004, ενώ για τα έτη 2005 και 2006 ανέρχεται σε £5 εκ. ετησίως.

Οι ενισχύσεις για ανάπτυξη του εμπορίου, των εξαγωγών και των διεθνών συναλλαγών είναι μία νέα κατηγορία που δημιούργησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στην κατηγορία αυτή περιλήφθηκαν, μεταξύ άλλων, όλα τα σχέδια του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού που αφορούν ενισχύσεις για συμμετοχή των κυπριακών επιχειρήσεων σε εμπορικές εκθέσεις στο εξωτερικό καθώς και τα σχέδια παροχής κινήτρων για έρευνες αγοράς στο εξωτερικό³. Περιλήφθηκε, επίσης, το σχέδιο ενίσχυσης των εξαγωγέων κυπριακού φορτίου, σύμφωνα με το οποίο η Αρχή Λιμένων Κύπρου (ΑΛΚ) χρέωνε μειωμένα τέλη για εξαγωγές κυπριακών προϊόντων. Η προνομιακή αυτή μεταχείριση των κυπριακών εξαγωγικών επιχειρήσεων από την ΑΛΚ τερματίστηκε με απόφαση του Εφόρου καθώς κρίθηκε ως μη συμβατή κρατική ενίσχυση.

Πίνακας 8: Οριζόντιοι στόχοι κατά μορφή ενίσχυσης

	2000	2001	2002	2003
A1	77,4%	78,2%	80,3%	92,4%
A2	22,3%	21,7%	19,5%	7,6%
C1A	0,3%	0,2%	0,2%	0,2%

Όσον αφορά τη μορφή των ενισχύσεων οριζόντιου χαρακτήρα θα πρέπει να επισημανθεί ότι και για τα τέσσερα υπό επισκόπηση έτη οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν μέσω του προϋπολογισμού (A1) καταλαμβάνουν την πρώτη θέση με πολύ μεγάλα ποσοστά,

³ Σε προηγούμενες στατιστικές έρευνες οι ενισχύσεις αυτές ταξινομούσαν στις ενισχύσεις υπέρ των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (MME).

παρουσιάζοντας μάλιστα ανοδική τάση. Όπως φαίνεται από τον πίνακα 8 πιο πάνω, οι ενισχύσεις αυτές αποτελούσαν ποσοστό 77,4% του συνόλου των οριζόντιων ενισχύσεων για το 2000, ενώ το έτος 2003 έφθασαν το 92,4%. Γενικότερα μπορεί να λεχθεί ότι υπάρχει μία στροφή στην πολιτική χορήγησης ενισχύσεων υπέρ των χορηγιών έναντι των ενισχύσεων που χορηγούνται μέσω του φορολογικού συστήματος (Α2). Οι ενισχύσεις με τη μορφή παραχώρησης ευνοϊκών δανείων και με τη μορφή παραχώρησης εγγυήσεων ουσιαστικά δε χρησιμοποιούνται.

2.2. Συγκεκριμένοι τομείς

2.2.1. Μεταποιητική βιομηχανία

Πίνακας 9: Κρατικές ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία (£)

	2000	2001	2002	2003
Σύνολο ενισχύσεων σε τρέχουσες τιμές	5.919.878	9.775.876	6.169.320	73.215.643
Σύνολο ενισχύσεων σε σταθερές τιμές (2000)	5.894.665	9.565.436	5.924.064	67.535.876
% μεταβολής (σε πραγματικούς όρους)	-	62,27%	-38,07%	1040,03%
Προστιθέμενη αξία σε τρέχουσες τιμές	560.500.000	574.100.000	577.400.000	581.100.000
% Ενισχύσεων ως προς την προστιθέμενη αξία του τομέα	1,06%	1,70%	1,07%	12,60%
Αριθμός εργαζομένων στον κλάδο	37.000	35.700	34.600	33.800
Ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε τρέχουσες τιμές	160	274	178	2.166
Ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε σταθερές τιμές (2000)	159	268	171	1.998
% μεταβολής (σε πραγματικούς όρους)	-	68,52%	-36,10%	1067,01%

Οι κρατικές ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία αυξήθηκαν σε πολύ υψηλά επίπεδα το 2003 (12,6% ως προς την προστιθέμενη αξία του τομέα) ως αποτέλεσμα των δασμοφορολογικών απαλλαγών (η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων αφορούσε ενισχύσεις προς μεταποιητικές επιχειρήσεις).

Η κάμψη που παρουσίασαν οι κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν προς τη μεταποιητική βιομηχανία το 2002 έναντι του 2001 (μείωση 38% σε πραγματικούς όρους) οφείλεται σε δύο βασικούς λόγους:

i) στην κατάργηση του σχεδίου παροχής κυβερνητικής βοήθειας για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της εξαγωγικής βιομηχανίας (£2,35 εκ.), η οποία ως ενίσχυση προς τις εξαγωγές δεν ήταν συμβατή με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων, και

ii) στην αισθητή μείωση των δασμοφορολογικών απαλλαγών που παραχωρήθηκαν το έτος αυτό. Αυτό σημαίνει ότι οι εισαγωγές πρώτων υλών και μηχανημάτων από τη μεταποιητική βιομηχανία το 2002 ήταν περιορισμένες και ενδεχομένως να εξηγεί εν μέρει τις τεράστιες ποσότητες που εισήχθησαν το επόμενο έτος.

Για τα πρώτα τρία υπό επισκόπηση έτη το ποσοστό των ενισχύσεων επί της προστιθέμενης αξίας του τομέα ήταν 1,06%, 1,7% και 1,07%, αντίστοιχα, σε σύγκριση με 0,86%, 1,09% και 1,25% που είναι το ποσοστό του συνόλου των κρατικών ενισχύσεων ως προς το ΑΕΠ για τα έτη αυτά. Δηλαδή, τα πρώτα δύο έτη οι ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία ήταν συγκριτικά μεγαλύτερες από ό,τι το σύνολο των κρατικών ενισχύσεων, ενώ το 2002 ήταν συγκριτικά σε πιο χαμηλά επίπεδα.

Για μία πληρέστερη εικόνα θα πρέπει να εξεταστούν τα δεδομένα του πίνακα 10 πιο κάτω, ο οποίος περιλαμβάνει τα ίδια στοιχεία με τον πίνακα 9, εξαιρουμένων, όμως, των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν με τη μορφή των δασμοφορολογικών απαλλαγών.

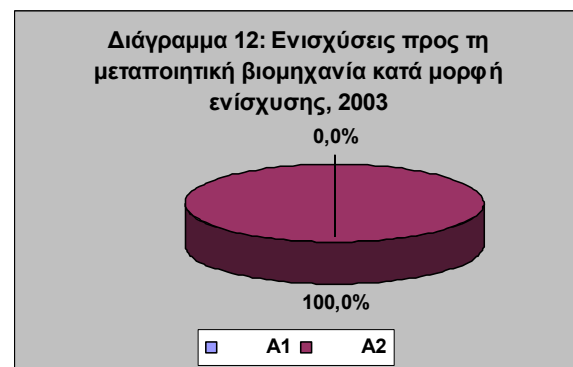
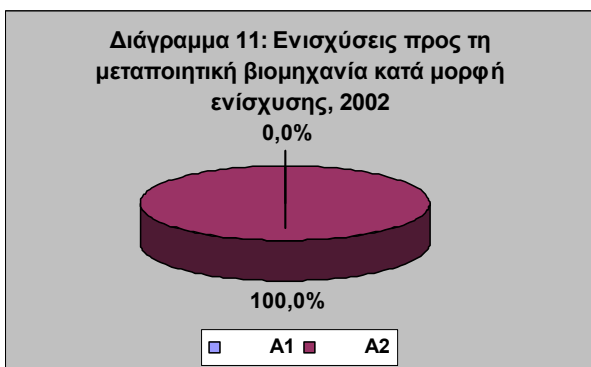
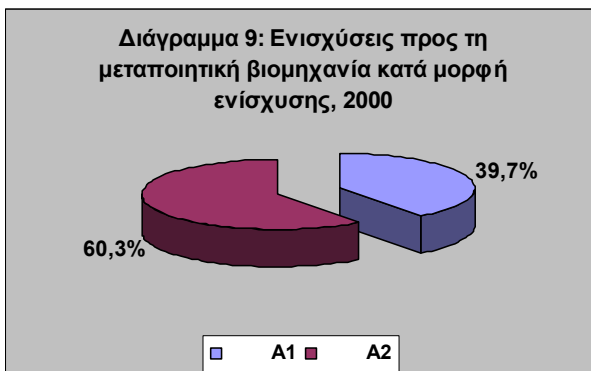
Πίνακας 10: Κρατικές ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία (£)
(εξαιρουμένων των δασμοφορολογικών απαλλαγών)

	2000	2001	2002	2003
Σύνολο ενισχύσεων σε τρέχουσες τιμές	3.505.824	3.500.636	1.515.754	65.561
Σύνολο ενισχύσεων σε σταθερές τιμές (2000)	3.505.824	3.425.280	1.455.496	60.475
% μεταβολής (σε πραγματικούς όρους)	-	-2,30%	-57,51%	-95,85%
Προστιθέμενη αξία σε τρέχουσες τιμές	560.500.000	574.100.000	577.400.000	581.100.000
% Ενισχύσεων ως προς την προστιθέμενη αξία του τομέα	0,63%	0,61%	0,26%	0,01%
Αριθμός εργαζομένων στον κλάδο	37.000	35.700	34.600	33.800
Ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε τρέχουσες τιμές	95	98	44	2
Ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε σταθερές τιμές (2000)	95	96	42	2
% μεταβολής (σε πραγματικούς όρους)	-	1,26%	-56,16%	-95,75%

Είναι χαρακτηριστικό ότι κατά το 2003, σε αντίθεση με τα προηγούμενα χρόνια, οι ενισχύσεις που προορίζονταν αποκλειστικά για τη μεταποιητική βιομηχανία παραχωρήθηκαν σχεδόν εξ ολοκλήρου υπό τη μορφή των δασμοφορολογικών απαλλαγών. Ο όγκος των ενισχύσεων στη μεταποιητική βιομηχανία για τα έτη 2000 και 2001 είναι σχετικά αυξημένος εξαιτίας του σχεδίου παροχής κυβερνητικής βοήθειας ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της εξαγωγικής βιομηχανίας. Το σχέδιο αυτό, το οποίο παρείχε ενισχύσεις ύψους £2,35 εκ. περίπου, τερματίστηκε στις 31.12.2001 κατόπιν απόφασης του Εφόρου καθώς, ως ενίσχυση προς τις εξαγωγές, δεν ήταν συμβατή με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Η μείωση των ενισχύσεων προς τη μεταποιητική βιομηχανία για το έτος 2003 έναντι του 2002 οφείλεται κυρίως στον τερματισμό από 1.1.2003 στα πλαίσια της φορολογικής μεταρρύθμισης του σχεδίου που προνοούσε ειδικό τρόπο φορολόγησης των κερδών από την εξαγωγή επιτόπια κατασκευαζόμενων ή παραγόμενων προϊόντων. Οι ενισχύσεις με βάση το σχέδιο αυτό τα προηγούμενα χρόνια ανέρχονταν σε £1 εκ.

Στα διαγράμματα 9-12 ανωτέρω παρουσιάζονται οι ενισχύσεις προς τη μεταποιητική

βιομηχανία κατά μορφή ενίσχυσης για τα έτη 2000-2003 (περιλαμβανομένων των ενισχύσεων με τη μορφή δασμοφορολογικών απαλλαγών).

Για όλα τα υπό επισκόπηση έτη οι ενισχύσεις μέσω του φορολογικού συστήματος (A2) υπερτερούν. Μάλιστα για τα δύο τελευταία έτη το ποσοστό ανέρχεται σε 100%.

2.2.2. Αεροπορικές Μεταφορές

Οι ενισχύσεις προς τον τομέα των αεροπορικών μεταφορών κατά την τετραετία 2000-2003 κυμαίνονται από £1,1 εκ. μέχρι £1,8 εκ. Οι ενισχύσεις αυτές αντιπροσώπευαν ατομικές ενισχύσεις που παραχωρήθηκαν προς τις Κυπριακές Αερογραμμές και τη θυγατρική τους εταιρεία Eurocyrgia. Τα μέτρα ενίσχυσης ήταν τα εξής:

- (i) επιδότηση της τιμής των καυσίμων για τα αεροσκάφη των Κυπριακών Αερογραμμών και της Eurocyrgia. Το σχέδιο αυτό τερματίστηκε με απόφαση του Εφόρου στις 30.4.2003,
- (ii) απαλλαγή από δασμούς και φόρους κατανάλωσης για εισαγωγές εξοπλισμού και αεροσκαφών, μέτρο το οποίο τερματίστηκε στις 30.4.2004 (το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε παράταση ισχύος του μέτρου μέχρι την ημερομηνία προσχώρησης στην Ε.Ε.), και
- (iii) μειωμένα τέλη προσγειώσεως στα αεροδρόμια Λάρνακας και Πάφου, μέτρο το οποίο καταργήθηκε στις 31.10.2003 (αντί 30.4.2003, που όριζε η απόφαση του Εφόρου, κατόπιν σχετικής απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου).

Πίνακας 11: Κρατικές ενισχύσεις στις μεταφορές (£)

	2000	2001	2002	2003
<i>Σύνολο ενισχύσεων (σε τρέχουσες τιμές), εκ των οποίων:</i>	3.944.219	6.427.711	6.542.345	4.302.449
<i>αεροπορικές μεταφορές</i>	1.142.614	1.813.921	1.100.113	1.136.089
<i>οδικές μεταφορές</i>	0	0	0	0
<i>θαλάσσιες μεταφορές</i>	2.801.605	4.613.790	5.442.232	3.166.360
<i>σιδηρόδρομοι</i>	0	0	0	0
<i>Σύνολο ενισχύσεων σε σταθερές τιμές (2000)</i>	3.944.219	6.289.345	6.282.259	3.968.683
<i>% μεταβολής σε πραγματικούς όρους</i>	-	59,46%	-0,11%	-36,83%
<i>Προστιθέμενη αξία σε τρέχουσες τιμές</i>	494.500.000	542.900.000	530.600.000	566.700.000
<i>% Ενισχύσεων ως προς την προστιθέμενη αξία του τομέα</i>	0,80%	1,18%	1,23%	0,76%
<i>Αριθμός εργαζομένων στον κλάδο</i>	21.400	22.200	21.900	21.300
<i>Ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε τρέχουσες τιμές</i>	184	290	299	202
<i>Ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε σταθερές τιμές (2000)</i>	184	283	287	186
<i>% μεταβολής σε πραγματικούς όρους</i>	-	53,97%	1,26%	-35,05%

2.2.3. Θαλάσσιες μεταφορές

Μετά από μία σημαντική άνοδο κατά τα έτη 2001 (+65% περίπου) και 2002 (+18% περίπου), ο όγκος των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν προς τον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών σημείωσε αισθητή κάμψη κατά το τελευταίο έτος (-42% περίπου). Αυτό οφείλεται κυρίως στις ενισχύσεις που παρέχονται με βάση το ειδικό σύστημα φορολόγησης των εταιρειών πλοιοδιαχείρισης, το οποίο είναι ευνοϊκό. Οι ενισχύσεις μειώθηκαν κατακόρυφα, από £3 εκ. περίπου το 2001 και 2002 σε μόλις £0,84 εκ. για το έτος 2003, ως αποτέλεσμα της μείωσης του κανονικού φορολογικού συντελεστή από 25% σε 10%.

Το σύστημα αυτό, καθώς και το ανάλογο καθεστώς για τις πλοιοκτήτριες εταιρείες, μπορούν, σύμφωνα με σχετική πρόνοια της Συνθήκης Προσχώρησης, να συνεχίσουν να εφαρμόζονται μέχρι και τρία χρόνια μετά την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε., δηλαδή μέχρι 30.4.2007. Μέχρι τότε, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (συγκεκριμένα η Γενική Διεύθυνση Ενέργειας και Μεταφορών) θα αξιολογήσει τη συμβατότητα των μέτρων με τις κατευθυντήριες γραμμές για τη ναυτιλία και θα αποφανθεί κατά πόσο είναι συμβατά ή όχι. Τα δύο αυτά ειδικά

καθεστώτα φορολογίας έχουν κοινοποιηθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή από τον Έφορο.

Ο πίνακας 11 ανωτέρω παρουσιάζει στατιστικά στοιχεία ως προς το σύνολο των ενισχύσεων στον τομέα των μεταφορών. Ο όγκος των παρεχόμενων ενισχύσεων ως ποσοστό επί της προστιθέμενης αξίας του τομέα για τα τέσσερα υπό επισκόπηση έτη ήταν 0,8%, 1,18%, 1,23% και 0,76%, αντίστοιχα, σε σύγκριση με 0,86%, 1,09%, 1,25% και 1,76% που είναι το ποσοστό του συνόλου των κρατικών ενισχύσεων ως προς το ΑΕΠ για τα έτη αυτά. Δηλαδή, με εξαίρεση το έτος 2001, οι ενισχύσεις προς τις μεταφορές ήταν συγκριτικά χαμηλότερες από ό,τι το σύνολο των κρατικών ενισχύσεων.

Οι ενισχύσεις ανά εργαζόμενο στον τομέα των μεταφορών σε σταθερές τιμές ανήλθαν από £184 το 2000 σε £283 το 2001 και £287 το 2002 ενώ το 2003 μειώθηκαν σε £186. Οι συνολικές ενισχύσεις ανά εργαζόμενο στην οικονομία ήταν £158, £204, £237 και £341, αντίστοιχα. Παρατηρείται ότι, με εξαίρεση το έτος 2003, κατά την τριετία 2000-2002, οι ενισχύσεις ανά εργαζόμενο στον τομέα των μεταφορών υπερβαίνουν το ύψος των συνολικών ενισχύσεων ανά εργαζόμενο στην οικονομία.

2.2.4 Ενδιάμεσοι Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί

Πίνακας 12: Ενισχύσεις προς ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς (£)

	2000	2001	2002	2003
<i>Σύνολο ενισχύσεων, εκ των οποίων:</i>	2.612.695	3.096.660	3.737.684	1.216.900
<i>ενίσχυση προς Συνεργατικά Ιδρύματα</i>	1.788.195	1.075.000	1.227.000	0
<i>ενίσχυση προς τον Οργαν. Χρηματ. Στέγης</i>	824.500	881.000	1.245.350	1.216.900
<i>ενίσχυση προς ασφαλιστικές εταιρείες</i>	0	1.140.660	1.265.334	0
<i>Σύνολο ενισχύσεων σε σταθερές τιμές (2000)</i>	2.612.695	3.030.000	3.589.095	1.122.498
<i>% μεταβολής (σε πραγματικούς όρους)</i>	-	15,97%	18,45%	-68,72%
<i>Προστιθέμενη αξία σε τρέχουσες τιμές</i>	392.800.000	373.700.000	374.700.000	378.300.000
<i>% Ενισχύσεων ως προς την προστιθέμενη αξία του τομέα</i>	0,67%	0,83%	1,00%	0,32%
<i>Αριθμός εργαζομένων στον κλάδο</i>	16.000	15.700	15.400	16.000
<i>Ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε τρέχουσες τιμές</i>	163	197	243	76
<i>Ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε σταθερές τιμές (2000)</i>	163	193	233	70
<i>% μεταβολής (σε πραγματικούς όρους)</i>	-	18,40%	20,76%	-69,90%

Οι ενισχύσεις προς τον κλάδο αυτό αποτελούν ενισχύσεις προς τα συνεργατικά ιδρύματα και τον Οργανισμό Χρηματοδοτήσεως Στέγης (ΟΧΣ), οι οποίοι απαλλάσσονταν από τον εταιρικό φόρο και την εισφορά για την άμυνα, καθώς και προς τις ασφαλιστικές εταιρείες. Σχετικά με τα Συνεργατικά Πιστωτικά Ιδρύματα (ΣΠΙ), οι ενισχύσεις κατά τα έτη 2000-2003 προέρχονταν μόνο από την απαλλαγή από τα κέρδη που προέκυπταν από συναλλαγές με μη μέλη. Όσον αφορά τα κέρδη που προκύπτουν από εργασίες με μέλη των ιδρυμάτων αυτών, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποδέχτηκε τη μη καταβολή οποιασδήποτε φορολογίας.

Οι ενισχύσεις προς τους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς ακολούθησαν μία ανοδική πορεία κατά τα έτη 2000-2002. Όπως φαίνεται και από τον πιο πάνω πίνακα, η ετήσια αύξηση σε πραγματικούς όρους το 2001 ήταν 16% περίπου, ενώ το 2002 ανήλθε σε 18,5%. Κατά το έτος 2003 υπήρξε μία μείωση των ενισχύσεων προς τον τομέα αυτό με αποτέλεσμα οι ενισχύσεις σε πραγματικούς όρους να διαμορφωθούν σε μόλις £1,1 εκ. περίπου, που αποτελεί το χαμηλότερο επίπεδο της τετραετίας. Η μείωση αυτή αντικατοπτρίζεται και στις ενισχύσεις ως προς την προστιθέμενη αξία του τομέα, η οποία το 2003 μειώθηκε σε 0,32% (1% το προηγούμενο έτος).

Η μείωση αυτή οφείλεται:

- στην κατάργηση στις 30.4.2003, κατόπιν αρνητικής απόφασης του Εφόρου, του σχεδίου που προνοούσε για μειωμένα τέλη εμπιστεύματος από ασφαλιστικές εταιρείες σε επίτροπο εμπιστεύματος για κατοχύρωση του ασφαλισμένου κοινού. Οι ενισχύσεις με βάση το σχέδιο αυτό ανέρχονταν σε £1,2 εκ. περίπου τα προηγούμενα χρόνια.
- στην κατάργηση του σχεδίου για απαλλαγή των ΣΠΙ από τον εταιρικό φόρο με συναλλαγές με μη μέλη. Η νέα νομοθεσία για τα ΣΠΙ τέθηκε σε εφαρμογή στις 30.6.2003.

Οι ενισχύσεις ανά εργαζόμενο στον τομέα ακολουθούν την ίδια πορεία με τις συνολικές ενισχύσεις προς τον κλάδο.

Αξίζει να αναφερθεί ότι τόσο τα ΣΠΙ όσο και ο ΟΧΣ απολάμβαναν διάφορων έμμεσων πλεονεκτημάτων, όπως ήταν η απαλλαγή που παρείχετο στους πελάτες τους από τα τέλη εγγραφής υποθήκης. Το ύψος των κρατικών ενισχύσεων που προκύπτουν από τα μέτρα αυτά δεν είναι δυνατό να επιμετρηθεί. Εντούτοις, τα μέτρα αυτά αξιολογήθηκαν από τον Έφορο και κρίθηκαν ότι συνιστούσαν μη συμβατές κρατικές ενισχύσεις. Μετά την 1.5.2004 κανένα από τα μέτρα αυτά δε βρίσκεται σε ισχύ.

2.2.5 Ενισχύσεις προς τον τουριστικό κλάδο

Οι ενισχύσεις προς τον κλάδο αυτό ακολούθησαν ανοδική πορεία μέχρι το 2002. Συγκεκριμένα ανήλθαν σε £3 εκ. περίπου το 2002 έναντι £1,2 εκ. το 2000. Κατά το 2003, με μείωση της τάξης του 64% σε πραγματικούς όρους έναντι του προηγούμενου έτους επανήλθαν στο ίδιο περίπου επίπεδο με αυτό του 2000. Η πορεία αυτή αντικατοπτρίζεται και στις ενισχύσεις ως προς την προστιθέμενη αξία του κλάδου, οι οποίες μειώθηκαν σε 0,24% έναντι 0,62% το 2002.

Πίνακας 13: Ενισχύσεις προς τον τουριστικό κλάδο (£)

	2000	2001	2002	2003
<i>Σύνολο ενισχύσεων σε τρέχουσες τιμές</i>	1.151.542	2.966.210	3.177.119	1.180.212
<i>Σύνολο ενισχύσεων σε σταθερές τιμές (2000)</i>	1.151.542	2.902.358	3.050.815	1.088.656
<i>% μεταβολής (σε πραγματικούς όρους)</i>	-	152,04%	5,12%	-64,32%
<i>Προστιθέμενη αξία σε τρέχουσες τιμές</i>	503.000.000	544.700.000	509.200.000	495.700.000
<i>% Ενισχύσεων ως προς την προστιθέμενη αξία του τομέα</i>	0,23%	0,54%	0,62%	0,24%
<i>Αριθμός εργαζομένων στον κλάδο</i>	33.000	33.500	32.000	31.600
<i>Ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε τρέχουσες τιμές</i>	35	89	99	37
<i>Ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε σταθερές τιμές (2000)</i>	35	87	95	34
<i>% μεταβολής (σε πραγματικούς όρους)</i>	-	147,54%	10,04%	-63,86%

Τόσο οι ενισχύσεις ως προς την προστιθέμενη αξία του τομέα όσο και οι ενισχύσεις ανά εργαζόμενο είναι καταφανώς μικρότερες από ό,τι οι συνολικές ενισχύσεις ως προς το ΑΕΠ και τις συνολικές ενισχύσεις ανά εργαζόμενο στην οικονομία, αντίστοιχα.

Οι αυξημένες ενισχύσεις κατά τα έτη 2001 και 2002, έναντι των δύο άλλων υπό εξέταση ετών, οφείλεται στη λειτουργία του σχεδίου ανάπτυξης του χειμερινού τουρισμού κατά τη διετία αυτή. Το ύψος των ενισχύσεων με βάση το σχέδιο αυτό ανήλθε σε £1,7 εκ. το 2001 και £2 εκ. περίπου το 2002. Το σχέδιο τερματίστηκε στις 31.3.2002, κατόπιν σχετικής απόφασης του Εφόρου, αφού κρίθηκε ως μη συμβατή κρατική ενίσχυση.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι δαπάνες της ετήσιας διαφημιστικής εκστρατείας του ΚΟΤ δεν περιλαμβάνονται στα πιο πάνω ποσά καθότι θεωρείται γενικό μέτρο και συνεπώς δεν εμπίπτει στον ορισμό των κρατικών ενισχύσεων.

3. ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Κατά το 2002, οι ενισχύσεις που είχαν ως πρωταρχικό στόχο την περιφερειακή ανάπτυξη ανήλθαν σε £14 εκ. περίπου και παρουσίασαν κατακόρυφη αύξηση σε σχέση με τα δύο προηγούμενα έτη (£5 εκ. το 2000 και £5,5 εκ. το 2001). Εντούτοις κατά το τελευταίο υπό επισκόπηση έτος οι ενισχύσεις αυτές συρρικνώθηκαν σε επίπεδα κάτω του £1 εκ.

Ο αυξημένος όγκος ενισχύσεων κατά το 2002 οφείλεται σχεδόν εξ ολοκλήρου στις ενισχύσεις προς την ΑΗΚ υπό μορφή κρατικών εγγυήσεων (επί δανείων που εξασφάλισε από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και την Τράπεζα Αναπτύξεως του Συμβουλίου της Ευρώπης) με σκοπό την ανέγερση του ηλεκτροπαραγωγικού σταθμού στο Βασιλικό και τον εκσυγχρονισμό και την ανανέωση του δικτύου διανομής, κυρίως των αγροτικών περιοχών. Οι ενισχύσεις αυτές, εκφρασμένες σε ισοδύναμο επιχορήγησης, ανέρχονται σε £8,3 εκ. περίπου.

Επίσης, η δραστική μείωση των ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα κατά το 2003 οφείλεται και στον τερματισμό από 1.1.2003 του σχεδίου που προνοούσε για μειωμένους φορολογικούς συντελεστές για εταιρείες που είχαν εισαγάγει τις μετοχές τους στο ΧΑΚ. Οι ενισχύσεις με βάση το σχέδιο αυτό για τα προηγούμενα έτη υπολογίστηκαν σε £5 εκ. περίπου ετησίως.

Αναφέρεται σχετικά ότι οι ενισχύσεις για την περιφερειακή ανάπτυξη αναμένεται να αυξηθούν τα επόμενα έτη καθώς έχουν ετοιμαστεί από τις Αρμόδιες Αρχές-και εγκριθεί από τον Έφορο-συγκεκριμένα σχέδια (π.χ. το σχέδιο για τεχνολογική αναβάθμιση του μεταποιητικού τομέα που εφαρμόζεται τόσο στις περιοχές του στόχου 2 όσο και στις υπόλοιπες περιοχές), τα οποία βρίσκονται στη διαδικασία συλλογής και επεξεργασίας αιτήσεων. Τα σχέδια αυτά εγκρίθηκαν από τον Έφορο με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα.

4. ΜΕΤΡΑ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΠΟΥ ΕΓΚΡΙΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ο όγκος των ενισχύσεων που αναφέρεται στις πιο πάνω ενότητες περιλαμβάνει τόσο τις συμβατές όσο και τις μη συμβατές ενισχύσεις. Μετά από την 1.5.2004 ουδεμία μη συμβατή ενίσχυση δεν μπορεί να παραχωρείται καθότι το κοινοτικό κεκτημένο τυγχάνει αυτοδύναμης εφαρμογής χωρίς καμία παρέκκλιση. Σήμερα υπάρχουν συνολικά 51 σχέδια ενισχύσεων/ατομικές ενισχύσεις τα οποία έχουν εγκριθεί, αρχικά από τον Έφορο και ακολούθως και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και βάσει αυτών παραχωρούνται κρατικές ενισχύσεις στη Δημοκρατία σε συστηματική βάση.

Συνολικά 31 μέτρα ενισχύσεων είχαν περιληφθεί στη Συνθήκη Προσχώρησης της Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με τη διαδικασία που ακολούθησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το κάθε υποψήφιο για ένταξη κράτος έπρεπε το αργότερο μέχρι τις 31 Οκτωβρίου 2002 να αποστείλει τα μέτρα ενισχύσεων που έκρινε ότι ήταν συμβατά με το κοινοτικό κεκτημένο και η ημερομηνία λήξης τους επεκτεινόταν πέραν της προσδοκώμενης ημερομηνίας ένταξης. Τα μέτρα αυτά, αφού ετύγχαναν ενδελεχούς εξέτασης και αξιολόγησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θα αποτελούσαν μέρος της Συνθήκης Προσχώρησης και συνεπώς θα μπορούσε να συνεχιστεί η εφαρμογή τους και μετά την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στη συνέχεια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έθεσε σε εφαρμογή μία διαδικασία ενδιάμεσου μηχανισμού (interim mechanism). Στα πλαίσια της διαδικασίας αυτής εγκρίθηκαν τα 20 υπόλοιπα μέτρα ενισχύσεων. Σύμφωνα με τη διαδικασία αυτή, η Επιτροπή είχε ζητήσει από την Κύπρο, καθώς και από τις άλλες υπό ένταξη χώρες, όπως από 1.1.2003 και μέχρι την ημερομηνία προσχώρησης στην Ε.Ε. της υποβάλλουν ανά τριμηνία (δηλαδή 1/1, 1/4, 1/7 και 1/10 κάθε χρόνο) οποιαδήποτε προγράμματα κρατικών ενισχύσεων/ατομικές ενισχύσεις εγκρίνονταν από τον Έφορο και θα εξακολουθούσαν να εφαρμόζονται μετά την ένταξη της Δημοκρατίας στην Ε.Ε.. Τα μέτρα αυτά θα ετύγχαναν λεπτομερούς αξιολόγησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και σε περίπτωση που τα ενέκρινε θα θεωρούνταν ως υφιστάμενες ενισχύσεις (existing aid) οι οποίες θα μπορούσαν να συνεχίσουν να παρέχονται και μετά την

ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε., όπως δηλαδή και στην περίπτωση των μέτρων που ενσωματώθηκαν στη Συνθήκη Προσχώρησης.

Συνεπώς, με βάση τις πιο πάνω διαδικασίες που ακολούθησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπήρξε μία ομαλή μετάβαση στην παραχώρηση κρατικών ενισχύσεων προς τις κυπριακές επιχειρήσεις και μετά την 1.5.2004.

Στο Παράρτημα Ι παρατίθεται πίνακας με τα 51 προγράμματα/ατομικές ενισχύσεις που ενέκρινε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και βρίσκονται σε ισχύ. Ο πίνακας περιλαμβάνει και το ύψος των ενισχύσεων που παραχωρήθηκαν με βάση τα μέτρα κατά την υπό επισκόπηση τετραετία. Οι ενισχύσεις που παραχωρήθηκαν με βάση τα μέτρα αυτά⁴ ανέρχονται σε £16,8 εκ. το 2000, £21,4 εκ. το 2001, £26,3 εκ. το 2002 και £28,9 εκ. το 2003. Η τάση αυτή, η οποία είναι σταθερά ανοδική, δεικνύει τη σταδιακή προσαρμογή των μέτρων προς τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Αναμένεται ότι τα επόμενα χρόνια ο όγκος των ενισχύσεων, ο οποίος, με εξαίρεση το πρώτο τετράμηνο του 2004 (δηλαδή μέχρι την ημερομηνία προσχώρησης της Κύπρου στην Ε.Ε.), θα περιλαμβάνει μόνο ενισχύσεις συμβατές με το κοινοτικό κεκτημένο, θα αυξηθεί, δεδομένου ότι αρκετά από τα εγκεκριμένα σχέδια βρίσκονται ακόμη στο στάδιο υποβολής και εξέτασης αιτήσεων και όχι στο στάδιο της παραχώρησης ενισχύσεων. Ωστόσο, δεν μπορεί να προβλεφθεί κατά πόσο το συνολικό επίπεδο των ενισχύσεων θα υπερβεί εκείνο του 2003.

Επιπρόσθετα, αναμένεται η ετοιμασία και έγκριση από τον Έφορο ή την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αναλόγως αν πρόκειται για ενισχύσεις που θα παραχωρούνται με βάση τους απαλλακτικούς Κανονισμούς ή όχι, νέων σχεδίων που ετοιμάζουν οι Αρμόδιες Αρχές.

⁴ Ορισμένα μέτρα έτυχαν τροποποίησης μετά από σχετικές αποφάσεις του Εφόρου και αργότερα ενσωματώθηκαν στη Συνθήκη Προσχώρησης. Συνεπώς, για τα έτη 2000 και 2001 μέρος των ενισχύσεων που παραχωρήθηκαν δεν ήταν απόλυτα συμβατές με το κοινοτικό κεκτημένο για τις κρατικές ενισχύσεις.

5. ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΗΨΣΟΝΟΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ (DE MINIMIS)

Όπως έχει προαναφερθεί, οι ενισχύσεις de minimis, λόγω του πολύ μικρού τους ύψους, δεν εμπίπτουν στον ορισμό των κρατικών ενισχύσεων⁵. Ως εκ τούτου, δε συμπεριλήφθηκαν στα ποσά που αναφέρεται η παρούσα Στατιστική Έρευνα. Εντούτοις, επισημαίνεται ότι, μέχρι τις 31.8.2004, κοινοποιήθηκαν στον Έφορο συνολικά 30 σχέδια, τα οποία οι Αρμόδιες Αρχές ετοίμασαν με βάση τον κανόνα de minimis, ενώ σε μερικές περιπτώσεις χορηγήθηκαν ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ως ατομικές ενισχύσεις. Στο Παράρτημα II παρατίθενται τα 30 αυτά σχέδια και το ύψος των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν κατά την τριετία 2001-2003⁶. Οι ενισχύσεις αυτές κατά το έτος 2003 ανήλθαν σε £1,6 εκ. Αναμένεται ότι τα επόμενα χρόνια θα αυξηθούν αφενός γιατί ορισμένα από τα σχέδια αυτά τέθηκαν σε εφαρμογή στο μέσο του 2003, προς αντικατάσταση σχεδίων που δεν κρίθηκαν συμβατά από τον Έφορο, και αφετέρου γιατί ο αριθμός τους συνέχισε να αυξάνεται και κατά το 2004.

Οι ενισχύσεις de minimis έχουν το πλεονέκτημα ότι μπορούν να παραχωρηθούν για οποιοδήποτε σκοπό. Εξαιρέση αποτελούν οι ενισχύσεις για εξαγωγές, δηλαδή ενισχύσεις που συνδέονται άμεσα με τις εξαγόμενες ποσότητες, με τη δημιουργία και λειτουργία δικτύου διανομής ή με άλλες τρέχουσες δαπάνες που συνδέονται με την εξαγωγική δραστηριότητα. Επίσης, απαγορεύονται οι ενισχύσεις de minimis που χορηγούνται υπό τον όρο χρησιμοποίησης εγχώριων προϊόντων σε βάρος των εισαγομένων. Επισημαίνεται ακόμη ότι δεν μπορούν να χορηγηθούν ενισχύσεις de minimis στον τομέα των μεταφορών καθώς και σε δραστηριότητες που σχετίζονται με την παραγωγή και την επεξεργασία ή την εμπορία προϊόντων που παρατίθενται στο Παράρτημα 1 της Συνθήκης ΕΚ (δηλαδή για ορισμένα γεωργικά, κτηνοτροφικά και αλιευτικά προϊόντα).

⁵ Μία επιχείρηση μπορεί να λάβει ως ενισχύσεις de minimis μέχρι £57.000 ανά τριετία.

⁶ Ο κανόνας de minimis τέθηκε σε εφαρμογή στις 30.4.2001, δηλαδή από την ημερομηνία που τέθηκε σε ισχύ ο Νόμος. Ως εκ τούτου οι ενισχύσεις de minimis το έτος 2000 ήταν μηδέν.

III. ΚΥΠΡΟΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Όπως αναφέρεται και στην εισαγωγή, η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις στηρίζεται ουσιαστικά σε δύο βασικούς πυλώνες: (α) στη μείωση των κρατικών ενισχύσεων ως ποσοστού επί του ΑΕΠ και (β) στον αναπροσανατολισμό των κρατικών ενισχύσεων προς οριζόντιους στόχους της Κοινότητας. Για την παρακολούθηση της επίτευξης των στόχων αυτών η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διεξάγει ετήσια στατιστική επισκόπηση για όλα τα κράτη μέλη.

Τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία για τις κρατικές ενισχύσεις στα 15 κράτη μέλη αφορούν το έτος 2002. Τα κυριότερα συμπεράσματα είναι τα εξής:

- i) Σε απόλυτους αριθμούς οι συνολικές κρατικές ενισχύσεις στην Κοινότητα το 2002, εξαιρουμένου του κλάδου των σιδηροδρομικών μεταφορών, ανήλθαν σε 49 δισεκ. ευρώ και μειώθηκαν κατά 1 δισεκ. ευρώ περίπου σε σχέση με το προηγούμενο έτος.
- ii) Ως ποσοστό επί του ΑΕΠ οι κρατικές ενισχύσεις αποτελούσαν το 0,56%, ενώ αν αφαιρεθούν οι τομείς της γεωργίας, της αλιείας και των μεταφορών το ποσοστό αυτό μειώνεται σε 0,39%. Μεταξύ των κρατών μελών το ποσοστό αυτό κυμαίνεται από 0,2% (Κάτω Χώρες, Φινλανδία, Σουηδία, Ηνωμένο Βασίλειο) σε 0,72% (Δανία).
- iii) Με εξαίρεση τη Δανία, στα υπόλοιπα κράτη μέλη οι κρατικές ενισχύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ, εξαιρουμένων της γεωργίας, αλιείας και των μεταφορών, παρουσίασαν μείωση. Σε συνολικό επίπεδο οι ενισχύσεις αυτές μειώθηκαν από 0,49% κατά μέσο όρο την τριετία 1998-2000 σε 0,41% κατά μέσο όρο την τριετία 2000-2002.

- iv) Οι ενισχύσεις (με εξαίρεση τη γεωργία, αλιεία και τις μεταφορές) που κατανέμονται σε οριζόντιους στόχους (περιλαμβανομένων των ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα) ανέρχονται σε 73% των συνολικών ενισχύσεων (27% ήταν σε συγκεκριμένους τομείς). Η διαφαινόμενη τάση είναι να αυξάνονται οι οριζόντιες ενισχύσεις σχεδόν σε όλα τα κράτη μέλη.

Στην Κύπρο, οι παρασχεθείσες ενισχύσεις (εξαιρουμένων των ενισχύσεων στη γεωργία, αλιεία και τις μεταφορές) ως ποσοστό επί του ΑΕΠ το έτος 2002 ανήλθαν σε 1,14% σε σύγκριση με μόλις 0,39% κατά μέσο όρο στα ΕΕ-15. Μάλιστα, το αντίστοιχο ποσοστό παρουσιάζει αυξητική τάση αφού το 2000 ήταν 0,79%, το 2001 0,98% ενώ κατά τη διάρκεια του 2003 εκτοξεύτηκε στο 1,7%. Βέβαια, εάν αφαιρεθούν οι δασμοφορολογικές απαλλαγές, η εικόνα για το έτος 2003 παρουσιάζει αισθητή βελτίωση. Συγκεκριμένα, οι ενισχύσεις (εξαιρουμένων των ενισχύσεων στη γεωργία, αλιεία και τις μεταφορές) ως ποσοστό επί του ΑΕΠ ανέρχονται σε 0,58% που, όμως, σε σύγκριση με το μέσο όρο των ΕΕ-15 βρίσκονται σε σαφώς ψηλότερα επίπεδα.

Για τα επόμενα χρόνια είναι δύσκολη η οποιαδήποτε πρόβλεψη. Από τη μια πλευρά ένας αριθμός σχεδίων που κρίθηκαν μη συμβατά με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων καταργήθηκαν στις 30.4.2003, όπως όριζε η Νομοθεσία, ενώ για κάποια άλλα είχε δοθεί παράταση από το Υπουργικό Συμβούλιο μέχρι την έναρξη της Κύπρου στην Ε.Ε (π.χ. οι δασμοφορολογικές απαλλαγές). Επίσης ένας αριθμός σχεδίων έχει μετατραπεί σε ενισχύσεις *de minimis*, οι οποίες δε συνυπολογίζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις κρατικές ενισχύσεις. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν καινούργια σχέδια ενισχύσεων λόγω άλλων δεσμεύσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας έναντι της Ε.Ε. (π.χ. η προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας), αλλά και η αύξηση των προϋπολογισμών υφιστάμενων ενισχύσεων (π.χ. το σχέδιο για τεχνολογική αναβάθμιση των μεταποιητικών επιχειρήσεων και η ετήσια χορηγία προς το ΠΙΚ). Επίσης, δυνατό να χορηγηθούν έκτακτες ενισχύσεις, που σήμερα δεν μπορούν να προβλεφθούν.

Όσον αφορά τη δέσμευση για επικέντρωση των ενισχύσεων στους οριζόντιους στόχους της Κοινότητας, η Κύπρος κάνει ουσιαστικά βήματα προς αυτή την κατεύθυνση. Για το έτος

2002 οι οριζόντιες ενισχύσεις και οι ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα αποτελούσαν το 71% περίπου των συνολικών ενισχύσεων σε σύγκριση με 73% για τα ΕΕ-15. Σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, το ποσοστό αυτό παρουσιάζεται αυξημένο (69,3% το 2000 και 61,2% το 2001). Για το έτος 2003, συμπεριλαμβανομένων των δασμοφορολογικών απαλλαγών, το ποσοστό των οριζόντιων και περιφερειακών ενισχύσεων επί του συνόλου είναι μόλις 30%. Εντούτοις, χωρίς τις δασμοφορολογικές απαλλαγές το ποσοστό αυτό αυξάνεται στο 80,5%, το οποίο κρίνεται αρκούντως ικανοποιητικό. Τα προηγούμενα έτη ήταν 72,6%, 67,7% και 75,4% για το 2000, 2001 και 2002, αντίστοιχα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η πλειοψηφία των νέων σχεδίων που προωθούν οι Αρμόδιες Αρχές και έχουν εγκριθεί από το Γραφείο μας προνοούν οριζόντιες ενισχύσεις.

Ορισμένα κράτη μέλη, με εξαίρεση τα νεοεισελθέντα, προκειμένου να υλοποιήσουν τη πολιτική δέσμευση που αναλήφθηκε στο Συμβούλιο της Λισσαβόνας και αργότερα της Στοκχόλμης προώθησαν συγκεκριμένα μέτρα για μείωση των κρατικών ενισχύσεων. Μερικά από αυτά είναι τα ακόλουθα:

- (i) Η εγκατάλειψη σχεδίων μικρής σημασίας και η επικέντρωση σε σχέδια τα οποία είναι αναγκαία και τα οποία, κατόπιν μελέτης, αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες αποτυχίες της αγοράς (market failures).
- (ii) Η μείωση των εντάσεων των ενισχύσεων σε διάφορα σχέδια καθώς και η μείωση του ανώτατου ποσού ενίσχυσης σε κάθε επιχείρηση.
- (iii) Προώθηση γενικών μέτρων (δε συνιστούν κρατική ενίσχυση) τα οποία συμβάλλουν στη βελτίωση του ευρύτερου επιχειρηματικού περιβάλλοντος αντί της παραχώρησης ενισχύσεων.
- (iv) Παγοποίηση ή μείωση των προϋπολογισμών των διάφορων προγραμμάτων ενισχύσεων και των ατομικών ενισχύσεων.

- (v) Θέσπιση αυστηρότερων κριτηρίων για την παραχώρηση ενισχύσεων στα πλαίσια κάποιου προγράμματος ενισχύσεων.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Σκοπός του παραρτήματος αυτού είναι η περιγραφή της μεθοδολογίας και των πηγών που χρησιμοποιήθηκαν για τη σύνταξη της παρούσας έκθεσης για τις κρατικές ενισχύσεις στην Κύπρο την τετραετία 2000-2003, σε σχέση με τα εξής:

- I. Πεδίο της μελέτης/
Εξαιρούμενοι τομείς
- II. Κατηγορίες και μορφές ενισχύσεων
- III. Πηγές δεδομένων και αξιολόγηση του στοιχείου ενίσχυσης

I. Πεδίο της μελέτης/

Εξαιρούμενοι τομείς

Η στατιστική έρευνα εστιάζεται στις κρατικές ενισχύσεις προς επιχειρήσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων. Συνεπώς, οι ενισχύσεις προς τους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας καθώς επίσης και οι ενισχύσεις προς τις επιχειρήσεις διεθνών δραστηριοτήτων δεν περιλαμβάνονται στο συνολικό ύψος των ενισχύσεων στη Δημοκρατία για τα έτη 2000-2003.

Τα παρακάτω μέτρα ή τομείς δεν εξετάστηκαν:

- Ενισχύσεις αποδέκτες των οποίων δεν είναι επιχειρήσεις:

Τα πιο κάτω ενδεικτικά μέτρα, εφόσον δεν αφορούν ενισχύσεις προς επιχειρήσεις, δε συνιστούν κρατική ενίσχυση:

- Ενισχύσεις στα νοικοκυριά,
- Ενισχύσεις σε άτομα με ειδικές ανάγκες,
- Ενισχύσεις για έργα υποδομής,
- Ενισχύσεις σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα (π.χ. για έρευνα) και δημόσια νοσοκομεία ,
- Ενισχύσεις σε δημόσια κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης.

- Μέτρα γενικού χαρακτήρα και άλλα μέτρα

Στη στατιστική έρευνα δεν περιλαμβάνονται γενικά μέτρα εφόσον σε αυτήν την περίπτωση δεν πληρούται μία από τις προϋποθέσεις για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης, δηλαδή η οικονομική ενίσχυση συγκεκριμένων επιχειρήσεων ή κλάδων παραγωγής. Παρόλο που τέτοια μέτρα είναι πιθανόν να ταξινομούνται από το κράτος ως ενισχύσεις προς τις κυπριακές επιχειρήσεις, εντούτοις δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2004. Ενδεικτικά αναφέρονται τα πιο κάτω μέτρα:

- ο συντελεστής εταιρικού φόρου που επιβάλλεται στις κυπριακές επιχειρήσεις,
- η γενική μείωση της φορολογίας των καταβληθέντων μερισμάτων προς τους μετόχους,
- η ετήσια γενική διαφημιστική εκστρατεία του ΚΟΤ με σκοπό την προσέλκυση τουριστών,
- η αναστολή είσπραξης επιβατικών τελών και τελών προσγειώσεως στα αεροδρόμια της Δημοκρατίας.

➤ Ενισχύσεις που δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ της Δημοκρατίας και των κρατών μελών της Ε.Ε.

Τα μέτρα που ευνοούν συγκεκριμένες επιχειρήσεις, τα οποία, όμως, δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ της Κύπρου και των άλλων κρατών μελών της Ε.Ε., δε συνιστούν κρατική ενίσχυση. Τα μέτρα αυτά θεωρούνται ότι έχουν καθαρά τοπικό χαρακτήρα, όπως είναι, για παράδειγμα, οι ενισχύσεις προς τα μεμονωμένα μηχανουργεία, κομμωτήρια κ.ά. Επίσης, εξαιρούνται οι ενισχύσεις de minimis (παρόλο ότι γίνεται ειδική αναφορά), οι οποίες λόγω του πολύ μικρού τους ύψους δε δύνανται να επηρεάσουν τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών ή/και δε στρεβλώνουν ούτε απειλούν να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό και συνεπώς δεν εμπίπτουν στο πεδίο του άρθρου 87 παράγραφος 1 της Συνθήκης ΕΚ.

II. Κατηγορίες και μορφές των ενισχύσεων

Όλες οι ενισχύσεις αντιπροσωπεύουν δαπάνη ή απώλεια εσόδων για τις δημόσιες αρχές και όφελος για τους αποδέκτες. Ωστόσο, το «στοιχείο ενίσχυσης», δηλαδή το τελικό οικονομικό όφελος που εμπεριέχεται στο μεταβιβαζόμενο ονομαστικό ποσό, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον τρόπο χορήγησης της ενίσχυσης. Για παράδειγμα, η ενίσχυση που χορηγείται με τη μορφή χαμηλότοκου δανείου συνίσταται στο όφελος που προέρχεται από το μειωμένο επιτόκιο και επομένως το στοιχείο της ενίσχυσης είναι πολύ χαμηλότερο από το ύψος του δανείου. Έτσι, μία ενίσχυση θα πρέπει να ταξινομείται σε συνάρτηση με τον τρόπο χορήγησής της. Προς τούτο, έχουν προσδιοριστεί τέσσερις κατηγορίες. Κάθε κατηγορία χαρακτηρίζεται με ένα γράμμα: A, B, C ή D, ακολουθούμενο από τους αριθμούς 1 ή 2, που σημαίνουν, αντίστοιχα, δημοσιονομική ενίσχυση (δηλ. ενίσχυση χορηγούμενη μέσω του προϋπολογισμού) και φορολογική ελάφρυνση (δηλ. ενίσχυση χορηγούμενη μέσω του φορολογικού συστήματος). Στο τέλος προστίθεται και το γράμμα A, όταν είναι γνωστό το στοιχείο ενίσχυσης: λόγου χάρη, C1A αναφέρεται στο στοιχείο ενίσχυσης (A) ενός δανείου με μειωμένο επιτόκιο (C1).

1. Κατηγορία A (A1+A2)

Η πρώτη κατηγορία (A) αφορά ενισχύσεις που μεταβιβάζονται εξ ολοκλήρου στον αποδέκτη. Με άλλα λόγια, το στοιχείο ενίσχυσης ισούται προς την κεφαλαιακή αξία της ενίσχυσης. Η πρώτη κατηγορία υποδιαιρείται σε δύο ομάδες, ανάλογα με το εάν η ενίσχυση χορηγείται μέσω του προϋπολογισμού (A1) ή μέσω του φορολογικού συστήματος ή του συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων (A2).

Ενδεικτικές ενισχύσεις που εμπίπτουν στην κατηγορία A1:

- Επιχορηγήσεις,
- Επιδότησεις επιτοκίου που λαμβάνονται απευθείας από τον αποδέκτη,
- Ισοδύναμα επιχορήγησης, π.χ. πώληση ή εκμίσθωση γηπέδων ή ακινήτων του δημοσίου σε τιμές χαμηλότερες των τιμών της αγοράς.

Ενδεικτικές ενισχύσεις που εμπίπτουν στην κατηγορία A2:

- Φορολογικές πιστώσεις,
- Φορολογικές εκπτώσεις, απαλλαγές και μειώσεις φορολογικών συντελεστών,
- Μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης,
- Δασμοφορολογικές απαλλαγές, ελαφρύνσεις.

2. Κατηγορία B1

Η κατηγορία αυτή αναφέρεται στις ενισχύσεις υπό τη μορφή συμμετοχής στο κεφάλαιο επιχειρήσεων. Είναι απαραίτητο να διευκρινίζεται αν η μεταβίβαση οικονομικών πόρων από το Δημόσιο υπό μορφή συμμετοχής στο κεφάλαιο (π.χ. αγορά νέων μετοχών, καταβολή ιδρυτικού κεφαλαίου, αγορά εταιρικών ομολόγων ή μετατροπή τους σε μετοχές κ.ά.) αποτελεί ενίσχυση προς τον αποδέκτη ή απλώς πράξη του Δημοσίου το οποίο εμπλέκεται σε εμπορική δραστηριότητα και ενεργεί ως ιδιώτης επενδυτής υπό κανονικές συνθήκες αγοράς.

3. Κατηγορία C (C1+C2)

Η τρίτη κατηγορία (C) καλύπτει τη μορφή χαμηλότοκου δανείου που χορηγείται από δημόσιες αρχές σε επιχειρήσεις (C1) ή φορολογικής διευκόλυνσης (C2) στις οποίες το στοιχείο ενίσχυσης συνίσταται στους τόκους που εξοικονομούνται από τον αποδέκτη κατά την περίοδο για την οποία το χορηγούμενο κεφάλαιο τίθεται στη διάθεσή του.

4. Κατηγορία D1

Η τελευταία κατηγορία (D1) καλύπτει τις ενισχύσεις που χορηγούνται υπό τη μορφή κρατικών εγγυήσεων. Το ύψος της ενίσχυσης (D1A) είναι κατά κανόνα πολύ χαμηλότερο από τα ονομαστικά ποσά, δεδομένου ότι αντιστοιχεί στο όφελος που λαμβάνει ο αποδέκτης σε τιμές χαμηλότερες από τις τιμές της αγοράς (π.χ. η εξασφάλιση δανείου με χαμηλότερο επιτόκιο από το επιτόκιο της αγοράς ως αποτέλεσμα μίας κυβερνητικής εγγύησης).

III. Πηγές των δεδομένων και αξιολόγηση του στοιχείου ενίσχυσης

Γενικά, το ύψος των χορηγούμενων ενισχύσεων εκφράζεται σε όρους τρέχουσας δαπάνης (ή πραγματικής απώλειας εσόδων στο πλαίσιο των φορολογικών δαπανών). Οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν με τη μορφή ευνοϊκού δανείου ή κυβερνητικής εγγύησης έχουν εκφραστεί σε ισοδύναμα επιχορήγησης.

Τα στοιχεία για τη στατιστική έρευνα έχουν συλλεγεί με βάση τις ετήσιες αναλυτικές εκθέσεις που υποβλήθηκαν στο Γραφείο του Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων από τις διάφορες Αρμόδιες Αρχές.

Τα ακόλουθα στατιστικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν στην Έκθεση λήφθηκαν από τη Στατιστική Υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών:

- Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) σε τρέχουσες τιμές
- Ο δείκτης αποπληθωρισμού του ΑΕΠ
- Η προστιθέμενη αξία του κάθε τομέα
- Το συνολικό εργατικό δυναμικό
- Το σύνολο των εργαζομένων σε κάθε τομέα

Οι συνολικές κυβερνητικές δαπάνες λήφθηκαν από τη Διεύθυνση Προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομικών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ/ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΓΚΡΙΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Α/Α	Τίτλος προγράμματος ενίσχυσης/ατομικής ενίσχυσης	Αρμόδια Αρχή	Αριθμός κοινοποίησης/απόφασης του Εφόρου	Χορηγηθείσες ενισχύσεις κατ' έτος			
				2000 (£)	2001 (£)	2002 (£)	2003 (£)
1	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού - Σχέδιο συμβουλευτικών υπηρεσιών για μικρομεσαίες επιχειρήσεις	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	N410/D77	-	-	-	186.956
2	Κρατική Χορηγία προς το Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	N141/D51	2.850.000	3.130.000	3.150.000	3.600.000
3	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού – Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Επιχειρήσεων (ΕΠΑΕ)	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	N453/D104	-	-	-	-
4	Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας - Πέμπτο πρόγραμμα επιχορήγησης ερευνητικών σχεδίων	Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας	N374/D38	494.627	591.924	814.827	249.815
5	Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας – Πρόγραμμα ενίσχυσης νέων ερευνητών Κύπρου- ΠΙΝΕΚ	Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας	N411/D76	-	121.629	107.519	178.595

6	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού – Σχέδιο καταβολής χορηγημάτων για συμμετοχή στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα του ΜΙΜ	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	N451/D102	-	-	-	9.000
7	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού – Πολυεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης στο εξωτερικό	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	N415/D98	-	-	-	41.812
8	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού – Πολυεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης – Συνήθη	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	N447/D100	-	-	-	857.127
9	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού – Πολυεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης ζωτικής σημασίας	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	N448/D101	-	-	-	834.119
10	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού – Πολυεπιχειρησιακά προγράμματα αρχικής κατάρτισης – Ταχύρρυθμα	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	N446/D99	-	-	-	60.281
11	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού – Μονοεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης στο εξωτερικό	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	N413/D96	-	-	-	215.564
12	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού – Μονοεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης – Συνήθη	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	N412/D105	-	-	-	1.248.768

13	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού – Μονοεπιχειρησιακά προγράμματα αρχικής κατάρτισης – Συνήθη	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	N414/D97	-	-	-	6.097
14	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού – Σχέδιο Στελέχωσης Επιχειρήσεων μέσα από την Αξιοποίηση Αποφοίτων Σχολών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	N452/D103	-	-	-	104.074
15	Πρόγραμμα μετακίνησης μικρών επιχειρήσεων σε εγκεκριμένες περιοχές	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N52/D12	-	-	42.229	204.963
16	Σχέδιο παροχής κυβερνητικών χορηγιών για τεχνολογική αναβάθμιση των Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων του μεταποιητικού τομέα	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N55/D15	2.628.102	1.852.581	4.232.850	364.957
17	Πρόγραμμα δημιουργίας και λειτουργίας εκκολαπτηρίων επιχειρήσεων	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N67/D18	-	-	125.003	28.997
18	Πρόγραμμα δημιουργίας νέων επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας και καινοτομίας μέσω των εκκολαπτηρίων επιχειρήσεων	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N68/D19	-	-	-	9.769
19	Σχέδιο παροχής οικονομικής βοήθειας σε επιχειρήσεις / βιομηχανίες κυπριακών προϊόντων οι οποίες συμμετέχουν με δικά τους έξοδα σε εκθέσεις του εξωτερικού	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N423/D84	-	-	-	-

20	Σχέδιο παροχής οικονομικής βοήθειας σε επιχειρήσεις / βιομηχανίες κυπριακών προϊόντων οι οποίες συμμετέχουν σε εμπορικές εκθέσεις του εξωτερικού που οργανώνει το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N422/D85	-	-	-	-
21	Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας – Πρόγραμμα έγκρισης έργων “EUREKA ΚΥΠΡΟΥ”	Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας	N455/D122	-	-	-	30.937
22	Σχέδιο χορηγιών για μελέτες συγχωνεύσεων -κοινοπραξιών - υπεργολαβιών στο μεταποιητικό τομέα	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N457/D131	-	-	-	-
23	Μέτρα και κίνητρα για επενδύσεις σε παρεμφερή τουριστικά έργα	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N47/D13	-	9.591	1.078	37.498
24	Σχέδιο επιδότησης μελετών για διείσδυση επιχειρήσεων σε ξένες αγορές	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N21/D34	-	-	1.800	8.022
25	Σχέδιο αξιοποίησης του διεθνούς διαδικτύου (Internet)	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N19/D35	5.742	12.350	30.326	29.190
26	Σύστημα HACCP για τρόφιμα και ποτά	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N45/D39	-	-	-	60.000

27	Σχέδιο συμβουλευτικών υπηρεσιών για τη βιομηχανία	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N17/D50	99.834	1.014.905	933.378	-
28	Σχέδιο υιοθέτησης προτύπων	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N18/D56	16.865	25.159	256.456	391.488
29	Σχέδιο επιδότησης εξειδικευμένου λογισμικού	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N20/D61	-	1.500	12.949	48.608
30	Σχέδιο παροχής οικονομικής βοήθειας σε επιχειρήσεις/ βιομηχανίες κυπριακών προϊόντων και υπηρεσιών οι οποίες συμμετέχουν σε εμπορικές αποστολές στο εξωτερικό που οργανώνει το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N05/D123	55.000	21.500	18.000	45.800
31	Σχέδιο παροχής οικονομικής βοήθειας σε επιχειρήσεις/ βιομηχανίες κυπριακών προϊόντων και υπηρεσιών οι οποίες συμμετέχουν σε “Εβδομάδα Κύπρου” στο εξωτερικό που οργανώνει το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού.	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N06/D124	120.000	105.000	126.000	-
32	Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Κυπριακού Κινηματογράφου	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	N459/D193	-	-	-	-

33	Οικονομική ενίσχυση του φορέα "Pafos Aphrodite Festival Cyprus" για διοργάνωση του φεστιβάλ "Αφροδίτη" Πάφου	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	N390/D174	175.000	175.000	175.000	175.000
34	Σχέδιο επιχορήγησης για τη δημιουργία, αναβάθμιση ή και συμπλήρωση αθλητικών εγκαταστάσεων με στόχο την ανάπτυξη και προώθηση του αθλητικού τουρισμού	Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού	N464/D180	-	-	-	-
35	Ανάπτυξη της Κυπριακής Οικοτεχνίας /Χειροτεχνίας	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N166/D200	65.000	300.000	345.000	345.000
36	Πολυεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης - άμεσης εμπλοκής της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	N498/D205	-	-	-	-
37	Δέσμη ερευνητικών προγραμμάτων Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας για έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη την περίοδο 2003-2005 (Δέσμη 2003-2005)	Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας	N505/D206	-	-	-	-
38	Χορηγία στο Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων	Υπουργείο Εσωτερικών	N72/D137	446.339	567.000	477.842	515.820
39	Σχέδιο επιχορήγησης καλλιτεχνικών /πολιτιστικών εκδηλώσεων	Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού	N509/D214	-	-	-	55.000

40	Σχέδιο επιχορήγησης μεγάλων καλοκαιρινών εκδηλώσεων	Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού	N510/D213	-	-	-	212.000
41	Πρόγραμμα επιχορηγήσεων οργανωμένων φορέων και ατόμων για την ανάπτυξη του πολιτισμού της Κύπρου	Πολιτιστικές Υπηρεσίες Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού	N392/D195	2.276.000	1.415.078	1.641.000	2.665.000
42	Σχέδιο αυτοεργοδότησης επαναπατριζομένων	Τμήμα Εργασίας, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	N461/D143	-	-	-	-
43	Χορηγία στο Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου	Υπουργείο Εσωτερικών	N512/D216	6.163.000	12.000.000	13.891.000	16.000.000
44	Σχέδιο Χορηγιών για Εξοικονόμηση Ενέργειας και Ενθάρρυνση της Χρήσης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N513/D217	-	-	-	-
45	Αναπτυξιακό πρόγραμμα για το μεταποιητικό τομέα σε περιοχές της υπαίθρου	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N521/D218	-	-	-	-
46	Παράταση του υφιστάμενου χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων μέχρι το 2006	Γραφείο Προγραμματισμού	N524/D219	-	-	-	-
47	Σχέδιο χορηγιών προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις για προώθηση εναλλακτικών οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον αγροτουρισμό	Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως	N526/D220	-	-	-	-

48	Σχέδιο Παροχής Κυβερνητικών Χορηγιών για Τεχνολογική Αναβάθμιση του Μεταποιητικού Τομέα	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N528/D223	-	-	-	-
49	Αποπληρωμή Παλαιών Δανείων του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου (Ρ.Ι.Κ.)	Υπουργείο Εσωτερικών	N531/D225	-	-	-	-
50	Σχέδιο παροχής κυβερνητικών χορηγιών για ενίσχυση της εργαστηριακής υποδομής στην Κύπρο	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N533/D226	-	-	-	-
51	Σχέδιο παροχής χορηγιών για την Προστασία του Περιβάλλοντος από τη Βιομηχανική Ρύπανση	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	N532/D227	-	-	-	-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (DE-MINIMIS)

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (€)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	2001	2002	2003
0. ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ	58.593	173.411	170.179
01. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ/ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΜΕ ΔΙΚΑ ΤΟΥΣ ΕΞΟΔΑ ΣΕ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	-	-	17.143
02. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ/ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΕ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΟΥ ΟΡΓΑΝΩΝΕΙ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	-	-	158.498
03. ΣΧΕΔΙΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	-	-	78.664
04. ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΕ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥΣ/ΒΙΟΜΗΧΑΝΟΥΣ/ΕΞΑΓΩΓΕΙΣ ΓΙΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΞΕΝΩΝ ΑΓΟΡΩΝ	-	-	7.792
05. ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΞΑΓΩΓΕΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΞΕΝΩΝ ΑΓΟΡΩΝ	-	-	1.308
06. ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΞΑΓΩΓΕΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΕ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΟΥ ΟΡΓΑΝΩΝΕΙ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	-	-	-
07. ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΞΑΓΩΓΕΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΜΕ ΔΙΚΑ ΤΟΥΣ ΕΞΟΔΑ ΣΕ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	-	-	11.174
08. ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ/ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΕ «ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΚΥΠΡΟΥ» ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΠΟΥ ΟΡΓΑΝΩΝΕΙ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	-	-	-
09. ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ/ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΕ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΠΟΥ ΟΡΓΑΝΩΝΕΙ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	-	-	-
10. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΑΥΤΟΕΡΓΟΔΟΤΗΣΗΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ	-	1.380	5.218
11. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ISO 9001:2000, ISO 14001, HACCP ΚΑΙ GREEN GLOBE 21 ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	-	-	-
12. ΣΧΕΔΙΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ, ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ Ή ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	-	-	30.000

13. ΣΧΕΔΙΟ ΠΑΡΟΧΗΣ ΧΟΡΗΓΙΩΝ ΓΙΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΓΙΑ ΤΟ 2001	-	-	1.012.961
14. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	-	-	11.650
15. ΜΙΣΘΩΣΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΟΙΚΟΠΕΔΩΝ	-	-	19.137
16. ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΖΩΝΗ ΛΑΡΝΑΚΑΣ	-	-	545
17. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΣΤΡΟΒΟΛΟΥ	-	-	19.688
18. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΛΕΜΕΣΟΥ (ΦΑΣΗ Β)	-	-	1.412
19. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΘΗΝΕΟΥ	-	-	13.639
20. ΣΧΕΔΙΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΑΔΕΙΟΥΧΩΝ ΞΕΝΑΓΩΝ ΠΟΥ ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΟΥΝ ΑΔΕΙΑ ΞΕΝΑΓΗΣΗΣ ΣΕ ΓΛΩΣΣΕΣ ΠΟΥ ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΛΛΕΙΨΗ	-	-	-
21. ΣΧΕΔΙΟ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	-	-	-
22. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑΡΧΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΞΩΡΑΪΣΜΟ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ/ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥΣ	-	-	-
23. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ (ΦΑΣΗ Α)	-	-	1.004
24. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΥΨΩΝΑ	-	-	47.131
25. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΝΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΥΨΗΛΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΕΚΚΟΛΑΠΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	-	-	30.000
26. ΣΧΕΔΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2004-2006 (ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΜΙΚΡΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΑΠΟ ΚΑΤΟΧΟΥΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ)	-	-	-
27. ΣΧΕΔΙΟ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΧΟΡΗΓΙΩΝ DE MINIMIS ΓΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ	-	-	-
28. ΣΧΕΔΙΟ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΧΟΡΗΓΙΩΝ DE MINIMIS ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟ ΕΛΕΓΧΟ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	-	-	-
29. ΣΧΕΔΙΟ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΧΟΡΗΓΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ HACCP ΓΙΑ ΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΠΟΤΑ	-	-	-
30. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΚΚΟΛΑΠΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	-	-	-
ΟΛΙΚΟ	58.593	174.791	1.637.496